

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย

โดย

นายฉันทน์ บุญยะตุลานนท์
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา
สำนักงานศาลยุติธรรม

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ – ๒๕๖๒

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัย เรื่อง “อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย” ลักษณะวิชา สังคมและจิตวิทยา ของ นายธันว์ บุญยะตุลานนท์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ – ๒๕๖๒

พลโท

(จรรยาพร นิลกำแหง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง **อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย**
ลักษณะวิชา **การเมือง**
ผู้วิจัย **นายธันว์ บุญยะตุลานนท์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑**

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา วิเคราะห์ การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในชั้นพิจารณา อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า ได้แก่ ความคุ้มค่าทางด้านงบประมาณ ประสิทธิภาพที่ได้รับ คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และรักษาผลประโยชน์ของชาติและนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาแก่สำนักงานศาลยุติธรรม โดยมีขอบเขตของการวิจัย ขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการศึกษาแนวคิด การวิเคราะห์การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยด้านงบประมาณ สิทธิเสรีภาพของประชาชน การยอมรับของผู้ต้องหาหรือจำเลย การวิจัยจะเน้นหลักการนำสถิติที่ได้มาและเปิดเผยได้มาวิเคราะห์ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา หัวหน้าคณะในศาลอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของศาลอาญา ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูล ทฤษฎีต่าง ๆ การนำเสนอข้อมูล นำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ นำเสนอผลที่ได้จากการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความคุ้มค่าทางด้านงบประมาณและด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งยังไม่มีความคิด ผู้วิจัยเห็นว่า การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทำให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติซึ่งประชาชนที่มีฐานะยากจนได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายและประเทศชาติก็ไม่มีคนสิ้นคึกที่ก่อให้เกิดปัญหาในปัจจุบัน ผลการวิจัยจะทำให้สำนักงานศาลยุติธรรม มีแนวทางการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาใช้อย่างเหมาะสมทั้งด้านสิทธิมนุษยชน งบประมาณ และผลประโยชน์ที่จะได้รับของประชาชน

Abstract

Title Electronic monitoring devices as condition for bailing

Field Politics

Name Thun Boonyatulanont **Course** NDC **Class** 61

The purpose of this research is to study and analyze the use of electronic monitoring devices for the prisoner release. The quantity of budget worthiness democracy and the preservation of national benefits. Summarized as suggestions for improvement and development to the office of the court of justice with the scope of research content scope is a concept study analysis of the introduction of electronic tools used in the temporary release. Of the accused or the accused on the budget, rights and freedom of the people acceptance of the accused or defendant. The research will focus on principles, bring the obtained statistics, and disclosed for analysis demographic boundaries include chief justice of the criminal court deputy director-general of the criminal court board leader in the criminal court. The accused or the defendant who is addicted to electronic devices of the criminal court conduct qualitative research together with descriptive research. Data collection data analysis conducted using context analysis and comparative analysis and synthesizing various theoretical data. Presenting information and presenting descriptive research report data. The research results showed that the use of electronic tools to release the accused or the accused is worth the budget. The protection of the rights and liberties of the accused or the defendant who is not guilty the researcher agreed that the use of electronic tools to benefit the people and the nation. In which poor people are protected by legal rights and the nation does not have people to overflow the prison that causes problems. Today the research results will make the office of the court of justice there are guidelines for the use of electronic tools for temporary release of accused or accused. to use appropriately, both human rights, budgets, and the benefits of the people.

คำนำ

การวิจัยเรื่อง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ในครั้งนี้ ทำขึ้นเพื่อศึกษา วิเคราะห์ การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในชั้นพิจารณา อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า ทางด้านงบประมาณ ประสิทธิภาพที่ได้รับคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และรักษาผลประโยชน์ของชาติ และนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาแก่สำนักงานศาลยุติธรรม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

(นายชันว์ บุญยะตุลานนท์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาและช่วยเหลือจาก คณะอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้สำหรับนำมาใช้ประกอบการทำงานวิจัยในครั้งนี้ รวมถึงอาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันตลอดจนได้ให้ความอนุเคราะห์ ในการใช้ห้องสมุดสำหรับทำงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณทุกท่าน เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

อีกทั้งขอขอบคุณอธิบดีผู้พิพากษา รองอธิบดีผู้พิพากษา ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนก ผู้พิพากษา ผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ในศาลที่สังกัดหน่วยงานในสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตอบแบบสอบถาม

นอกเหนือจากนั้นยังขอกราบขอบพระคุณท่านประธานศาลฎีกาที่ให้โอกาสในการศึกษาครั้งนี้ เจ้าหน้าที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ที่คอยให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างสูง คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน และตอบแทนคุณบิดา มารดา

(นายธันว์ บุญยะตุลานนท์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
คำจำกัดความ	๔
บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการองค์การ	๕
แนวคิดเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการบริหารจัดการ	๑๒
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานสายอุตสาหกรรม	๑๘
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๖
สรุป	๓๘
บทที่ ๓ การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว	๓๙
ขั้นตอนการปฏิบัติงานของการปล่อยชั่วคราว	๓๙
การอุทธรณ์เกี่ยวกับการสั่งใช้อุปกรณ์ EM	๔๑
สรุป	๔๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ การวิเคราะห์ข้อมูลการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้	๔๔
สถิติการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา	๔๔
ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัว	๔๗
สรุป	๔๘
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๕๑
สรุป	๕๑
ข้อเสนอแนะ	๕๒
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ประวัติย่อผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔ - ๑ แสดงจำนวนการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	๔๕
๔ - ๒ ร้อยละในการสั่งใช้อุปกรณ์ ระหว่างเดือน มี.ค. - ธ.ค. ๖๑	๔๗
๔ - ๓ จำนวนผู้ต้องขังทั่วประเทศ	๔๘
๔ - ๔ ร้อยละในการสั่งใช้อุปกรณ์ ระหว่างเดือน ม.ค. - พ.ค. ๖๒	๔๙

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลที่ติดตัวมาด้วยความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกายของบุคคลก็เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่ง ไม่อาจแยกออกจากความเป็นมนุษย์ได้ และบุคคลจะถูกทรมานหรือลงโทษด้วยวิธีทารุณ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมไม่ได้ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เช่น การจับ การค้น การคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาลซึ่งต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายและจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้น จะให้กระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น ๆ ไม่ได้

เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น รัฐจะต้องเข้ามาดูแลประโยชน์ส่วนรัฐ คือการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ ต้องเข้ามาดำเนินคดีอาญาเพื่อชี้ขาดเรื่องที่เกิดการกล่าวหาว่ากัน ซึ่งวิธีการดำเนินคดีย่อมกระทบถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคล โดยเฉพาะผู้ถูกกล่าวหาที่จะต้องถูกมาตรการบังคับในเรื่องการจับ การควบคุม การขัง โดยเหตุที่จะต้องมีการออกหมายจับก็เพราะเกรงว่าบุคคลเหล่านั้นจะหลบหนี เนื่องจากผู้นั้นถูกสงสัยโดยมีเหตุอันควรและบุคคลนั้นเป็นผู้ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งหรือเมื่อผู้นั้นไม่ได้ถูกควบคุมหรือขังอยู่ ไม่มาตามกำหนดนัดโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะหลบหนี เกรงว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน

หลักการที่สำคัญในการดำเนินคดีอาญาตามกระบวนการยุติธรรม คือต้องมีตัวจำเลยเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ และมีข้อสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ซึ่งก่อนที่จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ดังนั้น แม้จะมีการกล่าวหาบุคคลหนึ่งบุคคลใดว่ากระทำความผิดอาญา โดยหลักการแล้วไม่ควรควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้ต้องกระทำเช่นนั้น ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นหลักประกันในการมีตัวจำเลยและเพื่อป้องกันมิให้จำเลยไปกระทำความผิดหรือขัดขวางการดำเนินคดีโดยไปยุ่งเกี่ยวหรือทำลายพยานหลักฐานโดยมิชอบ หรือแม้แต่เพื่อความปลอดภัยของจำเลยเอง และเพื่อประกันการบังคับโทษ เพราะไม่ว่าจะเป็นการสอบสวน การไต่สวนมูลฟ้อง การพิจารณาสืบพยาน การพิพากษาคดีในศาล ตลอดจนการบังคับโทษโดยราชทัณฑ์ ล้วนแล้วแต่มีความจำเป็นต้องมีตัวจำเลยในการดำเนินคดีในทุกขั้นตอน

เมื่อบุคคลต้องถูกควบคุมตัวไว้ในอำนาจรัฐแล้ว จึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการผ่อนคลายการจำกัดเสรีภาพในร่างกายของจำเลยให้ได้รับอิสรภาพชั่วคราว จึงได้มีบทบัญญัติเรื่อง “การปล่อยชั่วคราว” หรือการประกันตัวจำเลยในระหว่างพิจารณาคดีขึ้น เพื่อไม่ให้จำเลยนั้นต้องถูกคุมขังโดยไม่จำเป็นและเพื่อให้จำเลยได้มีโอกาสแสวงหาพยานหลักฐานในการต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนได้อย่างเต็มที่

สำนักงานศาลยุติธรรมได้นำระบบการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มาใช้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งคนที่มีฐานะทางการเงินที่ดีหรือคนรวยย่อมสามารถที่จะขอปล่อยชั่วคราวได้ทันทีเนื่องจากมีทรัพย์สินหรือสามารถหาบุคคลที่น่าเชื่อถือมาเป็นหลักประกันให้แก่ตนได้ แต่คนที่มีฐานะทางการเงินที่ไม่ดีหรือคนจนหรือประชาชนทั่วไป การจะขอปล่อยชั่วคราวได้ทันทีเป็นเรื่องที่อาจไม่สามารถกระทำได้ในทันที รวมถึงการหาหลักทรัพย์หรือบุคคลที่น่าเชื่อถือมาเป็นหลักประกัน หากการพิจารณาว่าจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ จะพิจารณาจากการที่ว่าจำเลยจะหลบหนีหรือไม่ และจะมีภัยอันตรายเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวหรือไม่ อันเป็นข้อพิจารณาในลำดับต้นและมีน้ำหนักมากกว่าเหตุตามกฎหมายข้ออื่น การส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวก็จะเป็นไปด้วยความยุติธรรมและเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น และไม่ว่าจำเลยจะเป็นคนยากจนหรือร่ำรวยก็จะมีโอกาสได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวที่เท่าเทียมกันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุด เพิ่มโอกาสที่คนยากจนจะได้รับการปล่อยชั่วคราวแม้ถูกกล่าวหาในความผิดร้ายแรง ลดจำนวนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ลดการหลบหนีระหว่างพิจารณา อันทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ลดภาระในการบังคับคตินายประกันแต่การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมีความคุ้มค่าทางด้านงบประมาณ ประสิทธิภาพที่ได้รับมากน้อยเพียงใดนั้น ยังไม่มีใครวิเคราะห์มาก่อนเลย

ดังนั้น จึงเป็นที่มาของงานวิจัยฉบับนี้ มุ่งที่จะศึกษาค้นคว้าเสนอแนวทางการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่าทางด้านงบประมาณที่ได้รับ สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของชาติ และมีการปรับปรุงเพื่อใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในชั้นพิจารณา มีประสิทธิผล ได้แก่ ความคุ้มค่าทางด้านงบประมาณ ประสิทธิภาพที่ได้รับ คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และรักษาผลประโยชน์ของชาติ

๒. เพื่อศึกษา สรุปล เสนอแนะแนวทางการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑.๑ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวคิด การวิเคราะห์การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในชั้นพิจารณา ด้านงบประมาณ สิทธิเสรีภาพของประชาชน การยอมรับของผู้ต้องหาหรือจำเลย

๑.๒ การวิจัยจะเน้นหลักการ นำสถิติที่ได้มาและเปิดเผยได้มาวิเคราะห์

๒. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา หัวหน้าคณะในศาลอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของศาลอาญา

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยการศึกษาจากตำรา สถิติและเอกสารต่าง ๆ

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารศาลอาญา และผู้ต้องหาหรือจำเลย

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎีต่าง ๆ

๓. การนำเสนอข้อมูล นำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ นำเสนอผลที่ได้จากการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงปัญหา/ข้อขัดข้อง ความคุ้มค่าหรือไม่คุ้มค่า ของการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว

๒. ทำให้ทราบแนวทางในการดำเนินการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เป็นที่ยอมรับ ความ

คุ้มครองให้สอดคล้องกับงบประมาณของชาติ

๓. ผลการวิจัยจะทำให้สำนักงานศาลยุติธรรม มีแนวทางการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย มาใช้อย่างเหมาะสมทั้งด้านสิทธิมนุษยชน งบประมาณ และผลประโยชน์ที่จะได้รับของประชาชน

คำจำกัดความ

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	หมายถึง	อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์อื่นใด ที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางที่อยู่ของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว
การปล่อยชั่วคราว	หมายถึง	การอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพ้นจากการควบคุมของเจ้าพนักงานหรือการขังของศาลตามระยะเวลาที่กำหนดโดยผู้ต้องหาหรือจำเลยมีหน้าที่กลับมารับการควบคุมหรือการขังตามเวลาและสถานที่ที่นัดหมายไว้ ในขณะที่เจ้าพนักงานหรือศาลสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวซึ่งอาจเป็นการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลยหรือปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้
ศาล	หมายถึง	ศาลยุติธรรมหรือผู้พิพากษาซึ่งมีอำนาจทำการเกี่ยวกับคดีอาญา (ป.วิ.อ.มาตรา ๒(๑) กล่าวคือ นอกจากศาลจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการพิจารณาและสืบพยาน โดยไต่สวนพินิจชี้ตั้งน้ำหนักพยานหลักฐานเพื่อทำคำชี้ขาดให้ยกฟ้องหรือลงโทษในคำพิพากษาคดีอาญาแล้ว ศาลยังมีอำนาจทำการต่าง ๆ เกี่ยวกับคดีอาญาอีกหลายประการ เช่น ออกหมายจับ ขังจำคุกหรือค้นในที่รโหฐานหาตัวคนหรือสิ่งของ (ป.วิ.อ. มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง) เป็นต้น

บทที่ ๒

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาในการเสนอและวิเคราะห์ในการศึกษาจะประกอบ ดังนี้ (๑) แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการองค์การ (๒) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการบริหารจัดการ (๓) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานสาขายุติธรรม

แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการองค์การ

๑. แนวคิดทางการบริหารการจัดการ

ในอดีตที่ผ่านมา ระบบการจัดการของการผลิต และกิจกรรมต่าง ๆ ก็ดี ทางเศรษฐกิจทางการ ตลาด มิได้มีความสลับซับซ้อนมากนัก และไม่ต้องอาศัยระบบของการจัดการ เช่นในปัจจุบันนี้ กระทั่ง เมื่อมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในโลก (ประมาณ ปี ค.ศ ๑๘๘๐ เป็นต้นมา) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก อันมีผลทำให้เศรษฐกิจ สังคม การเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ตลอดจนมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเริ่มเป็นที่ยอมรับและ ขยายตัวมากขึ้น มีการพัฒนามากขึ้นเป็นลำดับ

๑.๑ ความหมายขององค์การ

Chester I. Barnard (1984, P.15) กล่าวว่า องค์การคือ ระบบที่บุคคลสองคน หรือมากกว่าร่วมแรงร่วมใจกันทำงานอย่างมีจิตสำนึก

Herbert G. Hicks (1967, P.6) กล่าวว่า องค์การคือ กระบวนการจัด โครงสร้างให้บุคคลเกิดปฏิสัมพันธ์ ในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

องค์การคือ กลุ่มบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป รวมกันขึ้นเพื่อที่จะดำเนินการให้ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยที่บุคคลคนเดียวไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จได้โดยลำพัง ซึ่งเรา จะพบว่าองค์การจะเกิดขึ้นและมีอยู่ในสังคมมนุษย์ทุกหนทุกแห่ง และองค์การก็เป็นเครื่องมือ สำหรับการดำเนินการให้เป็น ไปตามเป้าหมายและความสำเร็จ ดังนั้นการจัดการ (Management) หรือการบริหาร (Administration) ๒ คำนี้จึงเป็นคำที่ คนส่วนใหญ่คุ้นเคยและใช้กันอยู่เสมออย่าง กว้างขวาง จึงมีความหมายคล้ายคลึงกันและใช้ทดแทนกันอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นการจัดการ (Management) คือ การจัดการภารกิจภายในองค์การให้บรรลุ วัตถุประสงค์และเป็นไปตาม นโยบายแผนงานที่ได้กำหนดไว้หรือการจัดการหมายถึง ภารกิจของบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือ

หลายคนเข้ามาทำหน้าที่ประสานให้การทำงานของแต่ละบุคคลที่ต่างฝ่ายต่าง ทำไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ ส่วนการบริหาร (Administration) หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในระดับและแผนงาน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้กับการบริหารในภาครัฐหรือองค์กรขนาดใหญ่ จากความเห็นของนักวิชาการต่อคำทั้ง ๒ จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเจตนารมณ์ของผู้ใช้ว่าจะมีความเหมาะสมไปในทางใด ซึ่งอาจใช้คำทั้ง ๒ แทนกันได้

๑.๑.๑ องค์ประกอบขององค์การ (Elements of Organization) ที่สำคัญ

๕ ประการ

๑.๑.๑.๑ คน

องค์การจะประกอบด้วยคนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่องค์การจะมีคนเป็นจำนวนมากปฏิบัติงานร่วมกัน หรือแบ่งงานกันทำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยที่คนจะปฏิบัติงานร่วมกันได้จำเป็นต้องอาศัย “ ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์ ” (จอมพงศ์ มงคลวนิช, ๒๕๕๔: ๑๕) เพื่อทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน

๑.๑.๑.๒ เทคนิค

การบริหารองค์การต้องอาศัยเทคนิควิทยาการ หรือที่เรียกว่า เทคโนโลยีเพื่อการแก้ไขปัญหาหรือตัดสินใจ หรืออาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันนี้้องค์การไม่สามารถจะบริหารงานได้โดยอาศัยแต่เฉพาะประสบการณ์ ความเฉลียวฉลาดของนักบริหารเท่านั้น ในหลายกรณีผู้บริหารต้องอาศัยเทคนิคทางการบริหารเพื่อการแก้ไขปัญหาหรือการตัดสินใจ และในขณะเดียวกันก็เป็นการลดความเสี่ยงอีกด้วย

๑.๑.๑.๓ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร หรือที่เรียกว่า สารสนเทศ

ในการปฏิบัติงานและการแก้ไขปัญหา การอาศัยเทคนิคทางการบริหาร ยังไม่เพียงพอสำหรับการบริหารองค์การ นักบริหารยังต้องอาศัยความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อความเข้าใจ เพื่อการวิเคราะห์ ตลอดจนการคาดคะเนแนวโน้มในอนาคตอีกด้วย ดังนั้นเทคนิคเพื่อการบริหารจึงควบคู่ไปกับ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร

๑.๑.๑.๔ โครงสร้าง

เป็นองค์ประกอบที่สำคัญไม่น้อยขององค์การ ซึ่งนักบริหารจะต้องจัดโครงสร้างให้สอดคล้องกับงานเพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่เหมาะสม เพื่อให้งานขององค์การบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๑.๑.๕ เป้าหมาย

เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ มนุษย์จัดตั้งองค์การขึ้นมาก็เพื่อบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่มนุษย์ต้อง ดังนั้นองค์การจึงต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

๒. การบริหาร

ซาโรซ บัวศรี (๒๕๔๕ : ๑๐) เคยกล่าวว่า การบริหารนั้นเป็นกระบวนการที่เกิดจากการมีมนุษย์สัมพันธ์ โดยถือว่าในสังคมหนึ่ง ๆ ทุกคนมีความต้องการทำงานเพื่อสังคมนั้น ๆ จึงจำเป็นจะต้องกำหนดงานกันว่า ใครจะทำอะไร จะทำอย่างไร โดยตกลงกันว่าควรอยู่ในวงงานที่กำหนดไว้ และควรจะใช้วิธีการใด

พนัส หัสนาคินทร์ (๒๕๒๔ : ๓) ได้เขียนคำจำกัดความไว้ในหนังสือ “หลักการบริหารโรงเรียน” ว่า “การบริหารนั้นหมายถึง การที่ผู้บริหารใช้อำนาจที่มีอยู่ จัดการดำเนินงานให้ทำงานของสถาบันนั้น ๆ ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ต้องการ” ดังนั้น การบริหารจะต้องประกอบด้วย แผนงาน ผู้บริหาร และอำนาจของผู้บริหาร เพื่อจัดการให้งานดำเนินไปตามแผนงานที่วางไว้

๒.๑ ทฤษฎีการบริหาร

ทฤษฎี หมายถึง แนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ มีการทดสอบและการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจ ทฤษฎีเป็นข้อสรุปอย่างกว้างที่อธิบายพฤติกรรม การบริหารองค์การอย่างเป็นระบบ ถ้าทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อย ๆ ก็จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ ทฤษฎีเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผลและสามารถนำไปประยุกต์ และปฏิบัติได้

๒.๒ ทฤษฎีองค์การดั้งเดิม

ทฤษฎีองค์การดั้งเดิม แบ่งออกได้เป็น ๒ ด้าน คือ การจัดการตามหลักวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) และการจัดการทางบริหาร (Administrative Management)

๒.๒.๑ การจัดการตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวคิดของ Frederick W. Taylor สรุปออกมาเป็นหลักการสำคัญและเกี่ยวข้องได้ ๔ ประการ ดังนี้

๒.๒.๑.๑ หลักการวิเคราะห์งานตามหลักวิทยาศาสตร์

จากการสังเกต การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวัดอย่างรอบคอบ ฝ่ายจัดการจะกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (On Best Way) ของการปฏิบัติในแต่ละงานไว้ แล้วฝึกผู้ทำงานให้ทำได้ตามนั้น การวิเคราะห์เช่นนี้แทนวิธีการแบบลองผิดลองถูก

๒.๒.๑.๒ หลักการคัดเลือกบุคคลากร

เมื่อวิเคราะห์แต่ละงานแล้ว หลักต่อไปจะต้องคัดเลือกผู้มาปฏิบัติงานหรือผู้ทำงาน แล้วฝึกอบรม สอน และพัฒนาผู้ทำงานเหล่านั้น

๒.๒.๑.๓ หลักการความร่วมมือของฝ่ายจัดการ

ฝ่ายการผู้จัดการควรร่วมมือกับผู้ทำงาน เพื่อให้มั่นใจว่างานทั้งหมดที่กำลังทำอยู่เป็นไปตามหลักวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมาแล้ว และมีมาตรฐาน และวิธีการตามที่กำหนดไว้ของฝ่ายการจัดการ

๒.๒.๑.๔ หลักการแบ่งงานกันทำระหว่างผู้จัดการกับผู้ทำงาน

Frederick W.Taylor ขอมริบในการแบ่งงานกันทำ (Division of Work) โดยมีการแบ่งงานระหว่างผู้จัดการและผู้ทำงาน เพื่อให้ผู้จัดการรับผิดชอบการวางแผน (Planning) และการเตรียมงาน (Preparing Work) และรับผิดชอบการควบคุมดูแล (Supervising) ส่วนผู้ทำงานมีหน้าที่ปฏิบัติงานของตน

๒.๓ การจัดการทางการบริหารการจัดการทางการบริหารเน้นการจัดการทั่วทั้งองค์กร

ผู้บุกเบิกสำคัญของ ทฤษฎีการจัดการทางการบริหารคือ อองรี ฟาโยล ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็น “ บิดาแห่งทฤษฎีองค์กร ”ฟาโยล ได้ให้หลักการเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้จัดการ และหลักการของการจัดองค์กร ไว้ดังนี้

๒.๓.๑ การแบ่งงานกันทำ (Division of Work)

การแบ่งงานกันทำ คือ การแบ่งแยกงานกันทำตามความถนัดความมุ่งหมายของการแบ่งงานกันทำ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของงาน โดยลดการสูญเปล่า เพิ่มผลผลิต และทำให้การฝึกอบรมง่ายขึ้น

๒.๓.๒ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority & Responsibility)

อำนาจหน้าที่ คือ สิทธิในการออกคำสั่ง และอำนาจในการทำให้ผู้อื่นเชื่อฟัง ส่วนความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นไปตามอำนาจหน้าที่เป็นความจำเป็นที่ต้องทำงานตามหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

๒.๓.๓ วินัย (Discipline)

วินัย หมายถึง การเคารพในกฎระเบียบที่ควบคุมองค์การ ข้อตกลงระหว่างองค์การกับผู้ทำงานต้องมีความชัดเจน และสภาวะของวินัยในกลุ่มใดในองค์การขึ้นอยู่กับคุณภาพของภาวะผู้นำ

๒.๓.๔ เอกภาพของการบังคับบัญชา (Unity of Command)

เอกภาพของการบังคับบัญชา คือ ผู้ทำงานควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น ถ้ายึดหลักการข้อนี้จะเลี่ยงปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และวินัย

๒.๓.๕ เอกภาพของทิศทาง (Unity of Direction)

เอกภาพของทิศทาง คือ กิจกรรมของกลุ่มที่มีเป้าหมายอันเดียวกันควรจะต้องดำเนินไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน ควรจัดกลุ่มให้อยู่ภายใต้ผู้จัดการคนเดียว

๒.๓.๖ ความสนใจส่วนตัวเป็นรอง (Subordination of Individual Interest)

ความสนใจส่วนตัวเป็นรอง คือ เพื่อที่จะให้สำเร็จผลตามเป้าหมายขององค์การ ความสนใจของแต่ละคนและกลุ่มคนภายในองค์การควรมาทีหลังความสนใจขององค์การโดยรวม

๒.๓.๗ หลักของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration)

การให้ค่าตอบแทนเป็นตัวเงินหรือค่าชดใช้ต่าง ๆ ควรยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายผู้ทำงาน และฝ่ายองค์การ

๒.๓.๘ การรวมอำนาจ (Centralization)

หมายถึง ว่าในการบริหารจะมีการรวมอำนาจไว้ที่จุดศูนย์กลาง เพื่อให้ควบคุมส่วนต่าง ๆ ขององค์การไว้ได้เสมอ และการกระจายอำนาจจะมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับแต่กรณี

๒.๓.๙ สายบังคับบัญชา (Scalar Chain)

สายการบังคับบัญชา คือสายของหัวหน้า นับตั้งแต่ตำแหน่งผู้มีอำนาจสูงสุดจนถึงตำแหน่งล่างสุด สายการบังคับบัญชาจะต้องชัดเจนและถือเป็นแนวปฏิบัติตลอดเวลา

๒.๓.๑๐ ระเบียบ (Order)

คือ ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าสิ่งของหรือคน ต่างต้องมีระเบียบและรู้ว่าตนอยู่ในที่ใด อยู่ถูกกาลเทศะหรืออยู่ถูกที่ในเวลาที่เหมาะสม

๒.๓.๑๑ ความยุติธรรม (Equity)

ผู้บริหารต้องยึดถือความเอื้ออารีและความยุติธรรมเป็นหลักปฏิบัติต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความจงรักภักดี และการอุทิศตนเพื่องาน

๒.๓.๑๒ ความมั่นคงของบุคลากร (Stability of Personnel)

องค์การที่ประสบความสำเร็จต้องมีกองปฏิบัติงานที่มั่นคง การปฏิบัติของฝ่ายการจัดการควรส่งเสริมปณิธานการทำงานระยะยาวให้กับองค์การ

๒.๓.๑๓ การริเริ่ม (Initiative)

ผู้บังคับบัญชาควรเปิดโอกาสให้ผู้ผู้น้อยได้ใช้ความริเริ่มของตนบ้าง ส่งเสริมให้ผู้ทำงานพัฒนาและดำเนินแผนการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

๒.๓.๑๔ ความสามัคคี (Esprit De Corps)

ผู้จัดการควรส่งเสริมและรักษาทีมงาน น้ำใจหมู่พวก และความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันระหว่างผู้ทำงานทั้งหมด

๒.๔ ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์

ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ มีสมมุติฐานซึ่งประกอบด้วยแนวคิดดังนี้

๒.๔.๑ ผู้ทำงานได้รับแรงจูงใจจากความต้องการด้านสังคมและด้านจิตวิทยาและสิ่งตอบแทนทางเศรษฐกิจ

ความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ การยอมรับนับถือการเป็นเจ้าของและความปลอดภัย มีความสำคัญต่อการกำหนดขวัญในการทำงานและการผลิตของผู้ทำงานได้มากกว่าสภาพทางกายภาพของสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

๒.๔.๒ ความคิดเห็น ความเชื่อ แรงจูงใจ สติปัญญา การตอบสนองต่อความไม่สบายใจ ค่านิยม และองค์ประกอบในทำนองนี้ของแต่ละบุคคล อาจมีผลกระทบต่อพฤติกรรมในสภาพการทำงาน

ผู้ทำงานมีขวัญในการทำงานสูงขึ้น และทำงานหนักขึ้นภายใต้การบริหารจัดการแบบเกื้อหนุน (Supportive Management) นักทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์เชื่อว่าขวัญในการทำงานเพิ่มขึ้นทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นด้วย

๒.๔.๓ การสื่อสาร อำนาจ อิทธิพล อำนาจหน้าที่ การจูงใจ และการจัดแจง มีความสัมพันธ์กันที่สำคัญยิ่งภายในองค์การ

โดยเฉพาะระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ช่องการสื่อสารที่มีประสิทธิผลควรได้รับการพัฒนาขึ้นมาระหว่างระดับต่าง ๆ ในสายการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น มนุษยสัมพันธ์เน้นภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยมากกว่าผู้นำแบบอัตตาธิปไตย

๒.๕ ทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์

มีแนวคิด หลักการที่หลายๆคนได้แสดงไว้ดังนี้

๒.๕.๑ Chester I. Barnard (1944, P.15)

มีแนวคิดคือ ระบบความร่วมมือ ซึ่งเป็นความพยายามที่จะบูรณาการหลักการมนุษยสัมพันธ์กับการบริหารแบบเก่าเข้าด้วยกัน ให้เป็นกรอบแนวคิดเดียวกัน บาร์นาร์ด เห็นว่าผู้บริหารหรือผู้จัดการต้องมีเงื่อนไขอยู่สองประการ ถ้าต้องการให้ได้ทั้งความร่วมมือและความสำเร็จทางการเงินขององค์การ เงื่อนไขทั้งสองประการคือ ประสิทธิภาพ ผู้บริหารหรือผู้จัดการต้องเน้นความสำคัญของประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงระดับของการบรรลุเป้าหมายทั่วไปขององค์การ และประสิทธิภาพ ผู้บริหารหรือผู้จัดการต้องเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงความพึงพอใจของแรงขับแต่ละบุคคล ของพนักงานในองค์การนั้น ๆ

ประเด็นที่สำคัญของทฤษฎีความร่วมมือของบาร์นาร์ด มีอยู่ว่า องค์การจะทำงานและอยู่รอดได้ต่อไป ก็ต่อเมื่อเป้าหมายขององค์การและเป้าหมายของแต่ละบุคคล

มีความสมดุลกันเท่านั้น ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้จัดการจึงจำเป็นต้องมีทั้งทักษะด้านมนุษย์และทักษะด้านเทคนิควิชาการ

๒.๕.๒ Abraham Harold Maslow (1984, P.96)

มีแนวคิดว่า ด้วยการจัดอันดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ เป็นเรื่องแรงจูงใจแบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ความต้องการด้านกายภาพ ความต้องการด้านความปลอดภัยความต้องการด้านสังคมความต้องการด้านการเคารพนับถือ และประการสุดท้ายคือ การบรรลุศักยภาพของตนเอง คือมีโอกาสได้พัฒนาตนเองถึงขั้นสูงสุดจากการทำงาน ผู้บริหารจะต้องจัดหาหนทางสนองความต้องการของพนักงานซึ่งส่งเสริมเป้าหมายขององค์กรด้วย และเพื่อขจัดสิ่งที่มาขัดขวางการสนองความต้องการและทำให้เกิดความไม่สบายใจ เจตคติในทางลบ หรือพฤติกรรมที่ไม่พึงปฏิบัติ

๒.๖ ทฤษฎี X และ ทฤษฎี Y Douglas McGregor (1960, P 53)

ได้เสนอทฤษฎีนี้ใน ค.ศ. 1957

ทฤษฎี X ก็คือ ภาพพจน์ของคน ในแนวมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเชื่อว่าโดยธรรมชาติมนุษย์เป็นคนดี ดังนั้นคนจึงควรควบคุมตนเองได้ การควบคุมตนเองหมายถึงการปรับปรุงองค์การในเรื่องต่าง ๆ เช่น การกระจายอำนาจ การมอบหมายอำนาจ หน้าที่การขยายงาน การมีส่วนร่วม และการบริหารงาน โดยยึดเป้าหมาย จึงเห็นได้ว่าข้อเสนอปรับปรุงงานของ McGragor เป็นการย้ำให้เห็นความสำคัญของคน และช่วยให้คนหลุดพ้นจากการควบคุมขององค์กร ซึ่งเป็นค่านิยมหลักของมนุษย์ นิยมที่จะเห็นว่าคนมาก่อนองค์กรมนุษย์นิยมต้องการหาจุดที่พบกันได้ แต่ต้องการรักษาความมีเสรีภาพไว้ การมองคนว่าเป็นประเภท X หรือ Y นั้นเป็นการช่วยให้เราแยกแยะคนได้ ทำให้รู้ว่าใครเป็นเพื่อนที่ดี หรือนายที่ดี

๒.๗ ทฤษฎีระบบสังคม (Social System Theory)

ทฤษฎีนี้ Getzels และ Guba ได้สร้างขึ้นเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมในองค์กรต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเป็น ระบบสังคม แบ่งออกเป็น ๒ ด้าน คือ

๒.๗.๑ ด้านสถาบันมิติ (Nomothetic Dimension)

ในด้านสถาบันมิตินั้นจะยึดถือเรื่องสถาบันซึ่งมีบทบาทต่าง ๆ เป็นสำคัญ บทบาทที่สถาบันได้คิดหรือกำหนดไว้จะต้องชี้แจงให้บุคลากรในสถาบันได้ทราบอย่างชัดเจน เพื่อจะได้กำหนดการคาดหวังที่ สถาบันได้กำหนดไว้ในบทบาทของตนออกมาตรงกับความต้องการของผลผลิตของสถาบันนั้น

๒.๗.๒ ด้านบุคลามิติ (Idiographic Dimension)

ในด้าน บุคลามิติ ประกอบด้วย ตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันนั้น ซึ่งบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ก็มีบุคลิกภาพ ที่เป็นตัวเองที่ไม่เหมือนกัน ในแต่ละคนต่างก็มีความต้องการในตำแหน่งหน้าที่การงานที่แตกต่างกันออกไป ทั้งสองมิตินี้ระบบสังคมเป็นสิ่งที่มียุทธพลต่อการบริหารงานเป็นอันมาก ถ้าหากว่าทุกสิ่งทุกอย่างราบรื่นดี การบริหารงานนั้นสามารถที่จะสังเกตพฤติกรรมได้

๒.๘. ทฤษฎีการจูงใจ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจของ เฮอริเบอร์ก ทฤษฎีนี้ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะ สนับสนุนความพอใจในการทำงาน (Job Satisfaction) และองค์ประกอบที่สนับสนุนความ ไม่พอใจในการทำงาน (Job Dissatisfaction) ดังนี้

๒.๘.๑ พวกที่ ๑ ตัวกระตุ้น (Motivator)

คือ องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพอใจ ได้แก่

๒.๘.๑.๑ งานที่ปฏิบัติ ความรู้สึกเกี่ยวกับความสำเร็จของงาน

๒.๘.๑.๒ ความรับผิดชอบ

๒.๘.๑.๓ โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

๒.๘.๒ พวกที่ ๒ ปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene)

คือ องค์ประกอบที่สนับสนุนความ ไม่พอใจในการทำงาน ได้แก่

๒.๘.๒.๑ แบบการบังคับบัญชา

๒.๘.๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

๒.๘.๒.๓ เงินเดือนค่าตอบแทน

๒.๘.๒.๔ นโยบายของการบริหาร

แนวคิดเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการบริหารจัดการ

๑. สิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

สืบเนื่องจากว่าคดีอาญานั้น ขั้นตอนการดำเนินคดีในชั้นต่าง ๆ ตั้งแต่การจับกุม สอบสวน หรือแม้กระทั่งการลงโทษ ล้วนแต่เป็นกระบวนการที่กฎหมายกำหนดให้รัฐมีอำนาจหน้าที่ที่เหนือกว่าราษฎร บางอำนาจที่รัฐสามารถกระทำได้อาจเป็นการล่วงเกินสิทธิของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ดังนั้น บทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงมี

มาตราที่บัญญัติเพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนไว้บ้าง ภายใต้ความสมดุลระหว่างการกระทำตามภารกิจหน้าที่ของรัฐ และการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการดำเนินคดีอาญา ดังนี้

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕

บัญญัติว่า “บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ใน เวลา ที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่ บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำความผิดมิได้ ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนีในคดีอาญา จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองมิได้ คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๑.๒ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติไว้ในหลายมาตราดังนี้

๑.๒.๑ มาตรา ๑๐๘ วรรคสาม

บัญญัติว่า “ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบ หรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุ สมควรประการอื่น”

๑.๒.๒ มาตรา ๑๑๐ วรรคสาม

บัญญัติว่า “การเรียกประกันหรือหลักประกันตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง จะเรียกจนเกินควรแก่กรณีมิได้ และต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและมาตรการป้องกันต่าง ๆ ที่ได้ใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวประกอบด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี”

๑.๒.๓ มาตรา ๑๑๓ วรรคสอง

บัญญัติว่า “ในกรณีที่มิคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสาม กับผู้ต้องหาหรือจำเลยใด ถ้าปรากฏว่าอุปกรณ์ดังกล่าว

ถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ไม่ว่าโดยวิธีใด ให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหนีหรือจะหลบหนี”

๒. แนวทางปฏิบัติในการวินิจฉัยสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

จากบทบัญญัติดังกล่าว ในส่วนภารกิจของศาลได้มีแนวทางปฏิบัติในการวินิจฉัยสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวตามคู่มือการปล่อยชั่วคราว สำนักประธานศาลฎีกา ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑ พิจารณาสั่งอย่างรวดเร็ว และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้

การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในกฎหมาย และต้องแจ้งเหตุผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ร้องขอประกันทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๐๘/๑ ซึ่งข้อพิจารณาว่าจะปล่อยชั่วคราวโดยมีหรือไม่มีประกันให้พิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ อันได้แก่ ความร้ายแรงแห่งข้อหา สาเหตุและพฤติการณ์ การกระทำความผิด รวมทั้งบุคลิกลักษณะนิสัย สภาพทางร่างกายและจิตใจ การศึกษา การประกอบอาชีพการงาน ประวัติการกระทำความผิด อาญา สภาพและฐานะของครอบครัว และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมของผู้ต้องหาหรือจำเลย

๒.๒ พิจารณาสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

ตามหลักเกณฑ์ของประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๐๘/๑ (๓) พิจารณาตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๔๘ (๔) พิจารณาตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘ วรรคสาม เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีเงื่อนไข ซึ่งเดิมในกรณีที่ศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราว เช่น ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมารายงานตัวตามที่ศาลกำหนด หรือห้ามเดินทางออกนอกราชอาณาจักร หรือให้ละเว้นกิจกรรมบางอย่างที่อาจเป็นเหตุให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีก เป็นต้น การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๘ วรรคสาม ในครั้งนี้เป็นการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมเพื่อรองรับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางมาใช้ในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย อุปกรณ์นี้เรียกว่า Electronic

Monitoring หรือ EM ซึ่งเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ประเภทหนึ่งที่จะตรวจสอบการเดินทาง หรือ ตรวจสอบตำแหน่งที่อยู่จากระยะไกล

อุปกรณ์ EM อยู่ในรูปแบบกำไลข้อมือ หรือกำไลข้อมือเท้า ซึ่งติดไว้ที่ตัว ผู้ต้องหาหรือจำเลยตัวอุปกรณ์จะส่งสัญญาณแจ้งเตือนให้เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ควบคุมและติดตาม การปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

เมื่อมีการนำอุปกรณ์ EM มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวย่อมส่งผลกระทบต่อ หลักเกณฑ์การพิจารณาการปล่อยชั่วคราวที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะการเรียกหลักประกันและ การกำหนดวงเงินประกันโดยหลักการเมื่อศาลมีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์ EM ย่อมแสดงอยู่ในตัวว่า ศาลสามารถตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวจากการติดตามสัญญาณจาก อุปกรณ์ EM ดังนั้น ความเสี่ยง หรือโอกาสที่ปล่อยชั่วคราวจะหลบหนีไม่มาศาลตามนัด หรือไป ก่อเหตุอันตรายประการอื่นในระหว่างปล่อยชั่วคราวย่อมลดลง การพิจารณาหลักประกันควรจะ ลดลงเช่นเดียวกันหรือศาลอาจใช้ดุลยพินิจปล่อยชั่วคราวโดยไม่จำเป็นต้องมีหลักประกันก็ได้

เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยยินยอมใช้อุปกรณ์ EM แล้ว ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น ๆ ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ในการใช้ การดูแลรักษาอุปกรณ์ EM ด้วย เพราะตัวอุปกรณ์ EM ดังกล่าวก็คือ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ประเภทหนึ่ง ศาลสามารถติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยจากการ ตรวจสอบสัญญาณจาก อุปกรณ์ EM ซึ่งติดอยู่กับผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น ๆ หากผู้ต้องหาหรือ จำเลยกระทำการใด ๆ ให้ตัวอุปกรณ์ EM นั้นไม่สามารถใช้งานได้ไม่ว่าโดยวิธีใด เช่น พยายามถอด อุปกรณ์ EM โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือทำให้ระบบสัญญาณมีข้อขัดข้องก็จะทำให้ศาลไม่ สามารถตรวจสอบการเดินทางของผู้ต้องหาหรือ จำเลยที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้

๓. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

จากมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๘ เห็นชอบให้ นำการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐมาใช้เป็นเครื่องมือผลักดันให้การพัฒนา ระบบราชการมีประสิทธิภาพและยั่งยืน และสำนักงาน ก.พ.ร. ได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว โดยส่งเสริมให้ส่วนราชการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการองค์การอย่างต่อเนื่อง จัดทำเกณฑ์ คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ และการกำหนดเป็นตัวชี้วัดส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนา องค์การตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ๖ หมวด และเพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติและเป็น แรงจูงใจให้แก่หน่วยงานที่มุ่งมั่นพัฒนาองค์การสู่มาตรฐานสากล สำนักงาน ก.พ.ร. ได้จัดให้มี รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ตั้งแต่ปี.ศ. ๒๕๕๕ เป็นต้นมา หน่วยงานที่ได้รับรางวัลจึง เป็นหน่วยงานที่สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการตาม เกณฑ์มาตรฐานสากลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติราชการ (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ๒๕๕๕)

ในการบริหารจัดการระบบภายในขององค์กรเพื่อให้องค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง มีเครื่องมือหรือเทคนิคที่นำมาใช้หลายเทคนิคขึ้นอยู่กับองค์กรใดจะเลือกใช้ เครื่องมือที่ใช้กันแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา คือ หลักเกณฑ์จาก Malcolm Baldrige National Quality Award เรียกย่อ ๆ ว่า MBNQA ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ริเริ่มมาตรฐานและคุณภาพของการบริหารจัดการ โดยระดมสมองนักบริหารและนักวิชาการระดับแนวหน้าของประเทศ รวมถึงมีการจัดเก็บข้อมูลจากองค์กรที่มีการบริหารจัดการเป็นเลิศ รวบรวมวิธีปฏิบัติที่นำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ สร้างเป็นเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ นำมาส่งเสริมให้กิจการอเมริกันทั้งภาครัฐกิจและภาครัฐมีการประเมินตนเองและปรับปรุงระบบบริหารจัดการตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพดังกล่าว ส่งผลให้ประเทศสหรัฐอเมริกามีเศรษฐกิจที่มั่นคงในเวลาต่อมา จึงเป็นแนวทางให้ประเทศต่าง ๆ นำไปพัฒนาเป็นเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของตนมากกว่า ๙๐ ประเทศ ในประเทศไทยได้เริ่มนำเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการมาใช้เป็นครั้งแรกกับภาคเอกชน โดยนำเทคนิคและกระบวนการของรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกามาปรับใช้ และได้มีการมอบรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award) ให้แก่องค์กรที่มีวิธีปฏิบัติและผลการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา

เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (กพร.) (Public Sector Management Quality Award : PMQA) คือ การนำหลักเกณฑ์และแนวทางการบริหารองค์กรที่เป็นเลิศ ซึ่งได้รับการยอมรับเป็นมาตรฐานสากลระดับโลกมาประยุกต์ใช้พัฒนาระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ โดยอาศัยหลักการประเมินองค์กรด้วยตนเองเป็นการทบทวนสิ่งที่องค์กรดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเทียบกับเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เมื่อตรวจพบว่าเรื่องใดยังไม่อยู่ในระบบที่น่าพอใจเมื่อเทียบกับเกณฑ์ องค์กรจะได้พัฒนาวิธีการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงองค์กรไปสู่ความสำเร็จ โดยมีแรงจูงใจในรูปของรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (กพร.) มีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานและคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ โดยดำเนินการประเมินองค์กรด้วยตนเองตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award : PMQA) มีพื้นฐานแนวคิดเช่นเดียวกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award : MBNQA) และรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย (Thailand Quality Award : TQA) ที่มุ่งเน้นให้องค์กรทุกระดับหันมาใส่ใจในการพัฒนาคุณภาพขององค์กร ตลอดจนมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

กพร. ได้ปรับปรุงเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกณฑ์รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ มีความทันสมัยตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล (เกณฑ์ MBNQA) และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ

ราชการไทยฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๑) สาระสำคัญของเกณฑ์ฯ มีจุดเน้นที่วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ การให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างนวัตกรรมและการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อความยั่งยืนของส่วนราชการและของประเทศ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จะเป็นแก่นที่ผู้บริหารทุกส่วนราชการใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดเส้นทางเชิงยุทธศาสตร์ และบรรลุประสิทธิผลขององค์การ

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award : PMQA) คือ กรอบการประเมินองค์การด้วยตนเองตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมองภาพองค์การรวม ๗ หมวดเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล ซึ่ง PMQA ถือเป็น “เครื่องมือตรวจสอบสุขภาพและปรับปรุงองค์การ”

การพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ (Guide to Performance Excellence) แนวคิดการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ดำเนินการภายใต้ความคิดความเชื่อที่ว่า “ผลลัพธ์ที่ดีและยั่งยืน” จะต้องขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการที่ดีในทุก ๆ ด้าน ผ่านกระบวนการมาตรฐานระดับสากลที่เรียกว่า “เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ” หรือ PMQA (Public Sector Management Quality Award) อันเป็นกรอบแนวทางเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐเป็นการนำหลักเกณฑ์และแนวคิดของรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาระบบราชการไทย และการดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ รวมทั้ง การประเมินผลตามคำรับรองการปฏิบัติราชการเพื่อให้ความเหมาะสมตามบริบทของภาคราชการไทย โดยมุ่งหวังให้หน่วยงานภาครัฐใช้เป็นกรอบในการประเมินองค์การด้วยตนเอง และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการองค์การเพื่อการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการทำงานของหน่วยงานภาครัฐไปสู่มาตรฐานสากล (สำนักคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ๒๕๕๒)

ความเป็นมาของเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐานจากสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้ภาครัฐจำเป็นต้องมีการปรับบทบาทการทำงานและการให้บริการรวมถึงการบริหารจัดการภาครัฐให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประกอบกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๕๐) กำหนดให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานของหน่วยงานราชการให้อยู่ในระดับสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากล โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งเป็นหลักการบริหารราชการที่ได้รับการตราขึ้นเป็นกฎหมายปรากฏในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓/๑ และต่อมาได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

เพื่อให้มีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดเป้าหมายของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอโดยการบริหารราชการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นต้องมีเกณฑ์การประเมินกระบวนการทำงานและผลการปฏิบัติงานที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ในหลายประเทศได้มีการนำระบบคุณภาพการบริหารจัดการมาใช้ทั้งในภาครัฐและเอกชนเพื่อให้มีการปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เช่นประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) และได้เป็นแนวทางให้ประเทศต่าง ๆ นำไปประยุกต์ใช้มากกว่า ๘๐ ประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานศาลยุติธรรม

๑. พัฒนาการของศาลยุติธรรม

ศาลสถิตยุติธรรมได้รับการสถาปนาขึ้นโดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริให้สร้างศาลยุติธรรมขึ้นในปีพุทธศักราช ๒๔๒๕ เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองการสถาปนากรุงเทพมหานครครบ ๑๐๐ ปี ทรงวางศิลาฤกษ์อาคารศาลเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๒๕ ซึ่งในสมัยนั้น ศาลเป็นหน่วยงานเอกเทศเช่นในปัจจุบัน แต่กระจายอยู่ตามกรมต่าง ๆ โดยมีเสนาบดีหรืออธิบดีของกรมนั้น ๆ เป็นผู้บังคับบัญชา และมีศาลสำหรับชำระความที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในสังกัดหรือในอำนาจหน้าที่ของกรมนั้น ๆ พระองค์ทรงเห็นความสำคัญในการปรับปรุงศาลและกฎหมาย ทรงรวบรวมศาลตามกระทรวงต่าง ๆ ไว้ในที่แห่งเดียวกัน เป็นที่ประชุมลูกขุนตุลาการ ขุนศาลทุกกระทรวง และเป็นที่ยกย่องพระราชนิพนธ์กฎหมายพระราชบัญญัติเก่าใหม่ เพื่อประสพความยุติธรรมให้ราษฎรของพระองค์ ด้วยความรวดเร็ว สุจริต ยุติธรรม และมีพระประสงค์ให้ศาลสถิตยุติธรรมเป็นที่ดำรงความยุติธรรมจตุรธรรมทั้งปวงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ไม่เบียดบังให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน การยุติธรรมอันเดียวเป็นการที่สำคัญที่ชำระความตัดสินความทุกโรงศาล ถ้ามีการจัดตั้งขึ้นเพียงใด ประโยชน์ความสุขของราษฎรก็จะเจริญยิ่งขึ้นเท่านั้น

การคุกคามของชาติมหาอำนาจตะวันตกนับตั้งแต่ไทยได้ทำสนธิสัญญาเบาริงกับอังกฤษใน พ.ศ. ๒๓๙๘ และกับชาติตะวันตกอื่น ๆ ในทำนองเดียวกันตลอดจนการที่ฝรั่งเศสได้ดินแดนเขมรส่วนนอกไปจากไทยใน พ.ศ. ๒๔๑๐ สร้างความหวุ่นวิตกและกระตุ้นให้ไทยต้องรีบเร่งปรับปรุงบ้านเมืองเพื่อรักษาเอกราชของชาติให้รอดพ้นจากเงื้อมมือของชาติมหาอำนาจดังกล่าวด้วยการปฏิรูปการปกครอง การเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งระบบกฎหมายและการศาล

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกฎหมายและการศาลนั้น ชาตินะวันตกต่างไม่ยอมรับและไม่ยอมให้คนชาติของตนอยู่ใต้กฎหมายและได้อำนาจของศาลไทย อันเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่บีบบังคับให้ต้องมีการปฏิรูประบบกฎหมายและการศาล การสร้างศาลสถิตยุติธรรมเป็นเพียงการเริ่มต้นเพื่อสร้างที่ทำการให้ลูกขุนตระลาการขุนศาลทุกศาลมารวมอยู่ในที่เดียวกันเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณาพิพากษาคดีแต่มิได้แก้ไขวิธีพิจารณาความ จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ร.ศ.๑๑๐ หรือ พ.ศ.๒๔๖๘ จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ประกาศตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้นเพื่อปฏิรูประบบกฎหมายและการศาล ศาลยุติธรรมได้อยู่กับกระทรวงยุติธรรมตลอดมาจนกระทั่งต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ และกำหนดให้แยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรมที่เป็นส่วนราชการฝ่ายบริหารเพื่อเป็นหลักประกันแก่ประชาชนผู้รับบริการด้านการอำนวยการยุติธรรมว่า การเมืองจะไม่อาจแทรกแซงการใช้อำนาจของฝ่ายตุลาการได้โดยกำหนดให้ศาลเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาชี้ขาดข้อพิพาทหรืออรรถคดีตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติ ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น (ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลทหาร) และหลักการดังกล่าวนี้ยังคงปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

ศาลยุติธรรมได้แยกเป็นอิสระจากกระทรวงยุติธรรมเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๑ โดยมีการจัดตั้งสำนักงานศาลยุติธรรมขึ้นเพื่อรองรับการบริหารงานของศาลยุติธรรม แทนการทำหน้าที่โดยกระทรวงยุติธรรมแต่เดิม

ศาลยุติธรรมเป็นสถาบันที่ใช้อำนาจอธิปไตย ฝ่ายตุลาการในการอำนวยการยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชนและสังคมตลอดมาภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ว่าด้วยการกิจหลักสำคัญในการอำนวยการยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชนด้วยความเที่ยงธรรม รวดเร็ว และเสมอภาค โดยใช้หลักนิติธรรม (Rule of Law) โดยมีสำนักงานศาลยุติธรรมในฐานะหน่วยงานตุลาการของศาลยุติธรรมซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับงานตุลาการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมตุลาการ และงานวิชาการสนับสนุนอำนวยการความสะดวกให้แก่ศาลยุติธรรมรวมทั้งเสริมสร้างให้ภารกิจพิจารณาดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว

สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นองค์กรอิสระที่ดูแลงานตุลาการของศาลยุติธรรม มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณและการดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับงานตุลาการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมงานตุลาการและงานวิชาการ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนและอำนวยการความสะดวกให้แก่ศาลยุติธรรมรวมทั้ง

เสริมสร้างให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำศาลยุติธรรมทุกแห่งให้เพียงพอที่จะรับผิดชอบงานธุรการ งานช่วยค้นคว้าทางวิชาการแก่ผู้พิพากษา ตลอดจนรวมทั้งการประสานงานกับส่วนราชการต่าง ๆ และงานอื่นใดตามที่ศาลยุติธรรมมอบหมาย

นับแต่ศาลยุติธรรมได้แยกเป็นอิสระจากกระทรวงยุติธรรมโดยมีสำนักงานศาลยุติธรรมทำหน้าที่ในการบริหารงานธุรการของศาลยุติธรรมแทนกระทรวงยุติธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในถือเป็นการปฏิรูปศาลยุติธรรมครั้งสำคัญก็ได้ สำนักงานศาลในฐานะที่เป็นหน่วยงานธุรการศาลยุติธรรม งานส่งเสริมตุลาการ และงานวิชาการ สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่ศาลยุติธรรม เสริมสร้างการพิจารณาคดีให้ไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สำนักงานศาลยุติธรรมมีนโยบายและความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนและพัฒนาองค์กรศาล สร้างหน่วยงานของตนให้เป็นองค์กรที่ปฏิบัติงานได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงปฏิบัติงานได้อย่างดีที่สุดในความคาดหวังของประชาชนที่ถือว่าศาลเป็นที่พึ่งสุดท้ายของประชาชน

การพัฒนาองค์กร (Organization Development) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพื่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิผล (Effectiveness) อันเป็นเป้าหมายสูงสุด (Ultimate Goal) ศาลยุติธรรมจึงสร้างวิสัยทัศน์ที่จะบรรลุสู่การเป็นองค์กรอัจฉริยะในปี พ.ศ.๒๕๕๖ ไว้ในแผนกลยุทธ์ศาลยุติธรรม พ.ศ.๒๕๔๕ – ๒๕๔๙ ว่า “ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ ศาลยุติธรรมจะเป็นองค์กรอัจฉริยะ (Intelligence Organization) ที่เป็นเลิศในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่สังคม และรักษาไว้ซึ่งความเป็นแบบอย่างด้านจริยธรรมและคุณธรรมของสังคม” และแผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ที่ E - Excellence Organization เพิ่มศักยภาพองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

ศาลยุติธรรมได้แยกออกมาจากกระทรวงยุติธรรม เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๑ โดยมีหน่วยงานธุรการที่เรียกว่า สำนักงานศาลยุติธรรม เป็นองค์กรอิสระที่ดูแลงานธุรการของศาลยุติธรรม มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา (ระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๑) สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมตุลาการ และงานวิชาการ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่ศาลยุติธรรม รวมทั้งเสริมสร้างให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำศาลยุติธรรมทุกแห่งให้เพียงพอที่จะรับผิดชอบงานธุรการ งานช่วยค้นคว้าทางวิชาการแก่ผู้พิพากษาดังกล่าว ตลอดจนรวมทั้งการประสานงานกับส่วนราชการต่าง ๆ และงานอื่นใดตามที่ศาลยุติธรรม

มอบหมาย (พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.๒๕๔๓) ภารกิจของศาลยุติธรรมได้แบ่งออกเป็น ๒ ด้าน คือ

(๑) ด้านการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี เป็นงานในส่วนของคุณาการ

(๒) ด้านการสนับสนุนทางธุรการของศาล ซึ่งจะมีหน่วยงานประจำที่ควบคู่กับศาลทุกศาล

๒. โครงสร้างของศาลยุติธรรม

การจัดองค์การด้านศาลยุติธรรมแบ่งออกเป็น ๓ ชั้นศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา ดังมีรายละเอียดของศาลแต่ละระดับ ดังนี้

๒.๑ ศาลชั้นต้น

ศาลชั้นต้น เป็นศาลที่รับฟ้องในชั้นเริ่มต้นคดี ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา ประกอบด้วย ศาลแขวง ศาลจังหวัด ศาลแพ่ง ศาลแพ่งธนบุรี ศาลแพ่งกรุงเทพฯ ได้ ศาลอาญา ศาลอาญาธนบุรี ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงานกลาง ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลล้มละลาย ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ

ศาลชั้นต้น ในส่วนที่เกี่ยวกับงานด้านธุรการมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ๒ ด้าน คือ

๒.๑.๑ ด้านคดี

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบรับคำฟ้อง คำร้อง คำขอ คำแถลง คำคู่ความในเบื้องต้น การออกหมาย ประกาศคดี เก็บรักษาสำนวนความ เอกสารและของกลาง สารบบความ สารบบคำพิพากษาคำสั่ง การนัดความเรียกคู่ความเข้าห้องพิจารณา นำพยานสาบานตน พิมพ์บันทึกคำให้การสอบพยาน จัดทำสำนวน และเก็บเงินค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

๒.๑.๒ ด้านธุรการทั่วไป

มีหน้าที่รับผิดชอบตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ งานการเจ้าหน้าที่และบริหารบุคคล ตลอดจนงานบริการคู่ความและประชาชนทั่วไป งานห้องสมุด ใช้จ่ายเงิน ทำบัญชีรายงานการเงินทุกประเภท รับผิดชอบในการเบิกจ่าย เก็บวัสดุครุภัณฑ์และดูแลรักษาอาคารสถานที่ ยานพาหนะ รวมถึงการจัดซื้อ จัดจ้างตามระเบียบพัสดุ อีกทั้งการจัดทำแผนงาน โครงการต่าง ๆ ดำเนินการขอตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อสนับสนุนแผนงานโครงการนั้น ๆ

๒.๒ ศาลอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์เป็นศาลชั้นกลาง ใช้ระบบการพิจารณาคดีระบบศาลสูง กล่าวคือ การพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์เป็นการพิจารณาลงจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว เมื่อคู่ความไม่พอใจคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น ก็จะอุทธรณ์ขึ้นมาสู่ศาลอุทธรณ์ การพิจารณาของศาลอุทธรณ์มีลักษณะเป็นการตรวจสอบหรือทบทวน (Review) มิใช่เป็นการพิจารณาคดีใหม่ (Retrial) จึงไม่มีการขึ้นบัลลังก์พิจารณาคดีความในห้องพิจารณาคดีเหมือนศาลชั้นต้น ไม่มีการสืบพยานในศาลอุทธรณ์อีก อย่างไรก็ตาม กฎหมายให้อำนาจศาลอุทธรณ์สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ นอกจากนี้หากมีกรณีที่ศาลอุทธรณ์เห็นว่าจำเป็นจะต้องให้ศาลชั้นต้นดำเนินการก่อน ศาลอุทธรณ์ก็จะส่งสำนวนให้ศาลชั้นต้นส่งสำนวนคืนศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณาพิพากษาต่อไป

ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลชั้นต้นที่อยู่ในเขตอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการอุทธรณ์ องค์กรของผู้พิพากษาอย่างน้อย ๒ คน ในทางปฏิบัติแบ่งออกเป็นคณะ คณะหนึ่งมีผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ประกอบด้วย ศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ ศาลอุทธรณ์ภาค ๘ และศาลอุทธรณ์ภาค ๙ ศาลอุทธรณ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการมีหน้าที่รับผิดชอบ ๓ ด้าน ได้แก่

๒.๒.๑ ด้านคดี

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคดีที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยการตรวจรับคำฟ้อง คำร้อง คำขอ คำแถลง คำคู่ความ งานรับฟ้อง การคำสั่ง คำร้องงานพิพากษา เก็บรักษาสำนวนความ เอกสารและของกลาง ลงสารบบความ สารบบคำพิพากษาคำสั่ง การจัดพิมพ์คำพิพากษาและเก็บรวบรวมสถิติคดี และจัดทำสำนวน

๒.๒.๒ ด้านธุรการทั่วไป

มีหน้าที่รับผิดชอบตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ งานการเจ้าหน้าที่และบริหารงานบุคคล รับ – จ่ายเงิน ทำบัญชีรายการการเงินทุกประเภท รับผิดชอบในการเบิกจ่าย เก็บรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์ และดูแลรักษาอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ รวมถึงการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบพัสดุ อีกทั้งการจัดทำแผนงานโครงการต่าง ๆ ดำเนินการขอตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อสนับสนุนแผนงานโครงการนั้น ๆ

๒.๒.๓ ด้านวิชาการและกฎหมาย

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิชาการ การค้นหา รวบรวมตัวบทกฎหมาย การค้นย่อความกฎหมาย งานห้องสมุด งานประชุมใหญ่ และคดีพิเศษ

๒.๓ ศาลฎีกา

ศาลฎีกา มีจำนวน ๑ ศาล มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยฎีกา และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีที่ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยได้ตามกฎหมาย องค์คณะผู้พิพากษาอย่างน้อย ๓ คน ในทางปฏิบัติแบ่งออกเป็นคณะ คณะหนึ่งมีผู้พิพากษาหนึ่งคนเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ศาลฎีกา ในส่วนที่เกี่ยวกับงานด้านธุรการมีหน้าที่รับผิดชอบ ๔ ด้าน

๒.๓.๑ ด้านคดี

ฟ้อง คำร้อง คำขอ คำแถลง คำคู่ความ เก็บรักษาสำนวนความ เอกสารและของกลาง ลงสารบบความ สารบบคำพิพากษา คำสั่ง จัดพิมพ์คำพิพากษาและรวบรวมสถิติและจัดทำสำนวน

๒.๓.๒ ด้านธุรการทั่วไป

มีหน้าที่รับผิดชอบตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ งานกรรมาธิการและบริหารงานบุคคล รับ – จ่ายเงิน ทำบัญชีรายการเงินทุกประเภท รับผิดชอบในการเบิกจ่าย เก็บรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์ และดูแลรักษาอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ รวมถึงการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบพัสดุ อีกทั้งการจัดทำแผนงาน โครงการต่าง ๆ ดำเนินการขอตั้งงบประมาณ รายจ่ายเพื่อสนับสนุนแผนงานโครงการนั้น ๆ

๒.๓.๓ ด้านวิชาการและกฎหมาย

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิชาการ การค้นหา รวบรวม ตีพิมพ์กฎหมาย การค้นย่อชื่อกฎหมาย งานประชุมใหญ่และคดีพิเศษต่าง ๆ

๒.๓.๔ ด้านช่วยอำนวยความสะดวกประชาชนศาลฎีกา

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการช่วยดำเนินการภารกิจของประชาชน ศาลฎีกาในฐานะประมุขฝ่ายตุลาการและคดีพิเศษ

๓. การบริหารงานของศาลยุติธรรม

๓.๑ วิสัยทัศน์

“ศาลยุติธรรมเป็นสถาบันที่อำนวยความสะดวกธรรมเพื่อให้สังคมสงบสุข เป็นธรรมและเสมอภาคโดยยึดหลักนิติธรรม”

๓.๒ พันธกิจ

๓.๒.๑ อำนวยความสะดวกธรรมเพื่อสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

๓.๒.๒ พัฒนาและสร้างระบบสนับสนุนการอำนวยความสะดวกธรรม ให้มีความรวดเร็วสะดวกทันสมัยและเป็นสากล

๓.๒.๓ เสริมสร้างความร่วมมือทางการศาลและกระบวนการยุติธรรมไทยและต่างประเทศ

๓.๒.๔ ชำรงความศรัทธาและความเชื่อมั่นในการอำนวยความยุติธรรมเพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของสังคมไทยที่ยั่งยืน

๓.๓ ยุทธศาสตร์

สำนักงานศาลยุติธรรมมีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ ได้แก่ JUSTICE โดยมี ๓ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๓.๓.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ J Justice for All

ยึดมั่นการอำนวยความยุติธรรมด้วยหลักนิติธรรม มีเป้าประสงค์ คือ สังคมไทยมีความสงบเรียบร้อย สัมคคีปรองดอง อย่างมั่นคงและยั่งยืน มีตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

๓.๓.๑.๑ ผู้พิพากษาีความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม

๓.๓.๑.๒ ศาลยุติธรรม มีการเสนอร่างใหม่ และแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย เพื่อพัฒนาระบบศาลและการอำนวยความยุติธรรม โดยจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอย่างเป็นระบบไม่น้อยกว่าปีละ ๒ เรื่อง

๓.๓.๑.๓ ผู้พิพากษา บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและผู้มาติดต่อราชการมีความมั่นใจในระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยของศาลยุติธรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๑.๔ จำนวนผู้ที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาลที่สามารถติดตามและประสานจับกุมได้ มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง

๓.๓.๑.๕ กลุ่มความมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการระบบทนายความขอแรงและที่ปรึกษากฎหมายของศาลยุติธรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๑.๖ กลุ่มความ ผู้เสียหาย จำเลย และผู้ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งพยานที่เป็นเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพทุกคนได้รับความคุ้มครองสิทธิจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลตามที่กฎหมายบัญญัติ

๓.๓.๑.๓ ผู้ต้องหา จำเลย ผู้ประกัน และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในมาตรฐานของระบบขอลปล่อยชั่วคราว ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๑.๔ ศาลยุติธรรมมีกฎหมายคุ้มครองผู้พิพากษาจากการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๑.๕ คู่ความมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการของสำนักอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๑.๑๐ คู่ความมีความพึงพอใจต่อกระบวนการและความรู้ความสามารถของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยของศาลยุติธรรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๑.๑๑ การระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการอนุญาโตตุลาการแล้วเสร็จไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๑.๑๒ ศาลยุติธรรมมีค่าคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานสูงขึ้นในแต่ละปี

๓.๓.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ U Uplift and Uphold Standard

ยกระดับมาตรฐานระบบงานศาลยุติธรรมสู่ระดับสากล มีเป้าประสงค์ คือ การอำนวยความสะดวกที่มีมาตรฐานในระดับสากลของศาลยุติธรรม มีตัวชี้วัดดังนี้

๓.๓.๒.๑ ศาลยุติธรรมมีผลคะแนนผ่านเกณฑ์ของทุกมาตรฐานสากลในด้านการอำนวยความสะดวกในระดับไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๒.๒ อัตราการเลื่อนคดีลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๒.๓ คู่ความที่เป็นคนพิการ และผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อการติดต่อราชการศาลยุติธรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๒.๔ คู่ความมีความพึงพอใจในการบริการของล่ามแปลภาษาของศาลยุติธรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๒.๕ ผู้ใช้เว็บไซต์ศาลยุติธรรมมีความพึงพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ ในแต่ละปี

๓.๓.๒.๖ คดีที่ขึ้นสู่ศาลพิจารณาแล้วเสร็จในแต่ละปีด้วยความถูกต้องเป็นธรรม โดยศาลชั้นต้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ ศาลชั้นอุทธรณ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ และศาลฎีกาไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐

๓.๓.๒.๗ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๒.๘ จำเลย ผู้ต้องขัง และผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อห้องพิจารณาคดีและห้องควบคุมของศาลยุติธรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ในแต่ละปี

๓.๓.๒.๙ ศาลยุติธรรมมีฐานข้อมูลค่าใช้จ่ายในการพิจารณาพิพากษาคดีแต่ละประเภท ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ S Stronger Specialized Court

เพิ่มความเข้มแข็งให้ศาลชำนาญพิเศษและศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ มีเป้าประสงค์ คือ ศาลชำนาญพิเศษและศาลอุทธรณ์ชำนาญพิเศษมีความเชี่ยวชาญในการพิจารณาพิพากษาคดีชำนาญพิเศษและมีระบบอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของแต่ละประเภทคดี มีตัวชี้วัดดังนี้

๓.๓.๓.๑ ศาลยุติธรรมมีระบบฐานข้อมูลคำพิพากษา และคำสั่งที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในคดีแต่ละประเภทและศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษและศาลต่าง ๆ สามารถสืบค้นได้ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๓.๒ ศาลชำนาญพิเศษอย่างน้อย ๑ ศาล สามารถใช้ภาษาอังกฤษในกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๓.๓ จัดตั้งศาลยุติธรรมแผนกคดีพาณิชย์ คดีสิ่งแวดล้อม หรือคดีอื่น ๆ ตามบทบัญญัติของกฎหมายภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๓.๔ จำนวนและคำพิพากษา/คำสั่ง ศาลชำนาญพิเศษและศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษมีความถูกต้องครบถ้วนทุกสำนวน ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๓.๕ คู่ความ ผู้เกี่ยวข้อง และประชาชน มีความเชื่อมั่นต่อความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๓.๖ แผนความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพเพื่อเลื่อนตำแหน่งและแต่งตั้งผู้พิพากษาในศาลชำนาญพิเศษและศาลอุทธรณ์ชำนาญพิเศษแล้วเสร็จ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และถูกนำไปใช้

๓.๓.๓.๗ การเลื่อนตำแหน่งและแต่งตั้งผู้พิพากษาในศาล
ชำนาญพิเศษและศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ เป็นไปตามแผนความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพภายใน
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๓.๘ การพัฒนาผู้พิพากษาและผู้พิพากษาอาวุโสในศาล
เป็นไปตามแผนพัฒนาผู้พิพากษาและผู้พิพากษาอาวุโสรายบุคคล ภายในปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๓.๙ ผู้พิพากษาและผู้พิพากษาอาวุโสในศาลชำนาญ
พิเศษและศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในคดีชำนาญพิเศษและมีความรู้
ความสามารถในระดับสากล ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๓.๑๐ การเลื่อนตำแหน่งและการแต่งตั้งโยกย้ายของผู้
พิพากษาใช้ข้อมูลจากผลการประเมินตามหลักเกณฑ์ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๓.๑๑ ผู้พิพากษาสมทบในศาลชำนาญพิเศษมีความ
เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในคดีชำนาญพิเศษและมีความรู้ความสามารถในระดับสากล ภายใน
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๓.๑๒ ผู้พิพากษาศาลชำนาญพิเศษและศาลอุทธรณ์
ชำนาญพิเศษมีความพึงพอใจในศักยภาพของข้าราชการศาลยุติธรรมในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน
ของผู้พิพากษาและการบริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ในแต่ละปี

๓.๓.๓.๑๓ ผู้พิพากษามีความพึงพอใจต่อผลการปฏิบัติ
หน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบศาลชำนาญพิเศษ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ในแต่ละปี

๓.๓.๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ T Trusted Pillar

เพิ่มความเชื่อมั่นศรัทธาในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม มี
เป้าประสงค์ คือ ประชาชนและสังคมศรัทธาและเชื่อมั่นในกระบวนการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของ
ศาลยุติธรรม มีตัวชี้วัดดังนี้

๓.๓.๔.๑ คู่ความ ผู้เกี่ยวข้อง และประชาชนมีความเชื่อมั่น
ต่อการทำงานของศาลยุติธรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๓.๓.๔.๒ ศาลยุติธรรมมีคู่มือการติดต่อราชการทั้งเอกสาร
และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย ๕ ภาษา ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๔.๓ ศาลยุติธรรมมีสื่อในรูปแบบภาษาต่าง ๆ ทั้ง
เอกสาร คลิปวีดิโอทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
กระบวนการยุติธรรมทางเลือกของศาลยุติธรรม ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๔.๔ ศาลยุติธรรมมีสถิติและฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถสืบค้นผ่านเว็บไซต์ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๔.๕ ศาลยุติธรรมมีระบบฐานข้อมูลแนวคำพิพากษา/คำสั่งศาลฎีกาและศาลต่าง ๆ สามารถสืบค้นได้ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๔.๖ ศาลยุติธรรมมีระบบฐานข้อมูลแนวคำพิพากษา/คำสั่งศาลอุทธรณ์และศาลต่าง ๆ สามารถสืบค้นได้ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๔.๗ ศาลยุติธรรมมีฐานข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการศึกษาค้นคว้าด้านกฎหมายสำหรับประชาชนแล้วเสร็จและให้บริการได้ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๔.๘ ศาลยุติธรรมมีการดำเนินการแก้ไขตามข้อร้องเรียนให้เสร็จสิ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของข้อร้องเรียนในแต่ละปี

๓.๓.๔.๙ คู่ความ ผู้เกี่ยวข้อง และประชาชน มีความพึงพอใจต่อการให้คำปรึกษา แนะนำ การบริการต้อนรับ และการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ แก่ผู้มาติดต่อราชการศาลยุติธรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ในแต่ละปี

๓.๓.๔.๑๐ คู่ความ ผู้เกี่ยวข้อง และประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ ๘๐ ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อศาลยุติธรรมในแต่ละปี

๓.๓.๔.๑๑ ศาลยุติธรรมทั่วประเทศมีพนักงานต้อนรับประจำศาลยุติธรรมที่มีความพร้อมและมีจิตสำนึกในการให้บริการประชาชนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ ๕๐ ในแต่ละปี

๓.๓.๔.๑๒ การบริการสารสนเทศทางกฎหมายและวิชาการของศาลยุติธรรมมีคุณภาพตามมาตรฐานสากลภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๔.๑๓ พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและจดหมายเหตุเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญของประเทศในด้านกฎหมายและการศาลยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ I Innovation

พัฒนานวัตกรรมบริการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของศาลยุติธรรม มีเป้าประสงค์ คือ การบริหารคดีและการบริการของศาลยุติธรรมมีความสะดวก รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อย มีตัวชี้วัดดังนี้

๓.๓.๕.๑ ศาลยุติธรรมมีระบบการบริหารคดีอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย ๕ ระบบ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๕.๒ ศาลยุดิธรรมมีงานวิจัยและผลงานทางวิชาการที่สนับสนุนระบบงานส่งเสริมตุลาการอย่างน้อย ๕ เรื่องต่อไป

๓.๓.๕.๓ จำนวนกฎหมายที่ศาลยุดิธรรมเสนอเพื่อขอแก้ไขบทบัญญัติให้สามารถคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ ๑ เรื่อง

๓.๓.๕.๔ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของศาลยุดิธรรมในงานนอกเหนือจากการพิพากษาคดี ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ในแต่ละปี

๓.๓.๕.๕ ศาลยุดิธรรมมีข้อสรุปเกี่ยวกับการจัดตั้งวิทยาลัยเพื่อสร้างหลักสูตรการพัฒนาผู้พิพากษาสมทบ ผู้ประนีประนอมอนุญาโตตุลาการ และคณะยุดิธรรมที่ตอบสนองภารกิจของศาลยุดิธรรมและสำนักงานศาลยุดิธรรม

๓.๓.๖ ยุทธศาสตร์ที่ ๖ C Collaboration

เร่งบูรณาการเครือข่ายด้านการยุดิธรรมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ มีเป้าประสงค์ คือ หน่วยงานในกระบวนการยุดิธรรมในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงองค์การระหว่างประเทศยอมรับและให้ความร่วมมือทางการศาล การยุดิธรรม และทางวิชาการ มีตัวชี้วัดดังนี้

๓.๓.๖.๑ ศาลยุดิธรรมมีระบบฐานข้อมูลคดีที่หน่วยงานในกระบวนการยุดิธรรมสามารถเข้าถึงและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๖.๒ กิจกรรมภายใต้การประสานความร่วมมือด้านการยุดิธรรมในประเทศ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ได้ถูกนำไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๖.๓ ศาลยุดิธรรมมีความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงและสภาพการปฏิบัติงานของหน่วยงานในกระบวนการยุดิธรรมเพิ่มมากขึ้น ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๖.๔ ศาลยุดิธรรมมีข้อตกลงความร่วมมือในการส่งเอกสารและสืบพยานทางไกลกับต่างประเทศ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๖.๕ เด็กและเยาวชนในคดีอาญา รวมถึงผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวซึ่งได้รับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่กฎหมายกำหนด ร้อยละ ๘๐ ไม่กลับมากกระทำผิดซ้ำ และคู่ความในคดีครอบครัวมีความพึงพอใจต่อสัมพันธภาพที่ดีต่อกันแม้ไม่อาจรักษาสถานภาพของการสมรสไว้ได้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ จากคดีครอบครัวที่ขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งหมด ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมี ส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

๓.๓.๖.๖ ศาลยุติธรรมมีข้อสรุปเกี่ยวกับความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนด้านการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๖.๗ ศาลยุติธรรมมีองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบศาลนานาชาติที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบันและสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดแก่สังคมได้ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๗ ยุทธศาสตร์ที่ ๗ E Excellence Organization

เพิ่มศักยภาพองค์กรสู่ความเป็นเลิศ มีเป้าประสงค์ คือ ศาลยุติธรรมมีระบบงานตุลาการ ระบบงานธุรการของศาลยุติธรรม ระบบงานส่งเสริมตุลาการ และระบบงานวิชาการ ที่มีขีดสมรรถนะสูงในการสนับสนุนการอำนวยความยุติธรรมให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีตัวชี้วัดดังนี้

๓.๓.๗.๑ ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาและระเบียบหลักเกณฑ์ในการบริหารงานบุคคลได้รับการทบทวนและปรับปรุงภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๗.๒ หลักสูตรการฝึกอบรมบุคลากรของศาลยุติธรรมได้รับการประเมินและปรับปรุงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๗.๓ ศาลยุติธรรมมีข้อสรุปเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการองค์กรภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๗.๔ ศาลยุติธรรมมีช่องทางผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสื่อสารกับบุคลากรภายในศาลยุติธรรมครบทุกสำนักและมีการปรับให้เป็นปัจจุบันตลอดเวลาภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๗.๕ ฐานข้อมูลบุคลากรของศาลยุติธรรมแบบ Real-Time ถูกจัดทำขึ้นและมีการปรับปรุงตลอดเวลา ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๗.๖ ศาลยุติธรรมมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของระบบบริหารและระบบสำนักงานที่มีความเชื่อมโยง มีความปลอดภัย และนำไปใช้ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ อย่างน้อย ๒ ระบบ

๓.๓.๗.๗ โครงสร้างและแผนอัตรากำลังข้าราชการศาลยุติธรรมที่กำหนดจำนวนอัตรากำลังที่เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์ ลักษณะคดี และสภาพงานที่เปลี่ยนแปลงไปได้รับการทบทวนแล้วเสร็จและนำไปใช้เป็นการรอบในการบริหารทรัพยากรบุคคล ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๗.๘ ศาลยุติธรรมเป็น Happy Workplace ภายใน
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๗.๙ ศาลยุติธรรมมีการปรับปรุงเงินเดือนค่าตอบแทน
สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการให้สูงขึ้นอย่างน้อย ๑ เรื่อง ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๗.๑๐ ตัวชี้วัดมาตรฐานการประเมินบุคคลในแต่ละ
สายงานจัดทำแล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๗.๑๑ ศาลยุติธรรมจัดทำแผนความก้าวหน้าใน
สายอาชีพของผู้พิพากษา และข้าราชการศาลยุติธรรมแล้วเสร็จ และนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการบริหาร
ทรัพยากรบุคคล ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๗.๑๒ ศาลยุติธรรมเพิ่มขีดสมรรถนะในการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรในแต่ละปี

๓.๓.๗.๑๓ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการ
บริหารงานศาลยุติธรรมร้อยละ ๕๐ ได้รับการทบทวน ยกเลิก หรือปรับปรุงให้ทันสมัย ภายใน
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๓.๗.๑๔ สำนักงานศาลยุติธรรมมีระบบแผนงาน
งบประมาณ การเงิน การบัญชี การพัสดุ การออกแบบและก่อสร้าง และการติดตามประเมินผลที่
สามารถสนับสนุนภารกิจของศาลยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพในแต่ละปี

๓.๓.๗.๑๕ คู่ความ ผู้เกี่ยวข้อง และประชาชน มีความ
เชื่อมั่นต่อความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรม และจริยธรรมของข้าราชการ
ตุลาการ ผู้พิพากษาอาวุโส คະໂຕ້ະຍຸຕິຮຽມและผู้พิพากษาสมทบไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ในแต่ละปี

๓.๓.๗.๑๖ ข้าราชการตุลาการ ผู้พิพากษาอาวุโส
คະໂຕ້ະຍຸຕິຮຽມ และผู้พิพากษาสมทบ ร้อยละ ๘๐ ได้รับการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและเสริมสร้าง
แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในแต่ละปี

๓.๓.๗.๑๗ คู่ความ ผู้เกี่ยวข้อง ประชาชน และผู้รับบริการ
ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานมีความเชื่อมั่นต่อความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์สุจริต
คุณธรรม และจริยธรรมของข้าราชการศาลยุติธรรม พนักงานราชการ ลูกจ้าง และบุคลากรของ
ศาลยุติธรรมทุกประเภทไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ในแต่ละปี

๓.๓.๗.๑๘ ข้าราชการศาลยุติธรรม พนักงาน ลูกจ้าง และ
บุคลากรของศาลยุติธรรมทุกประเภท ร้อยละ ๘๐ ได้รับการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและเสริมสร้าง
แรงจูงใจในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของศาลยุติธรรมในแต่ละปี

๓.๔ ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
พ.ศ. ๒๕๔๓ มีดังนี้

๓.๔.๑ ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

หมายถึง ข้าราชการซึ่งรับราชการโดยได้รับเงินเดือนจากเงิน
งบประมาณหมวดเงินเดือนในศาลยุติธรรมหรือสำนักงานศาลยุติธรรม ได้แก่ ข้าราชการตุลาการ
และข้าราชการศาลยุติธรรม

๓.๔.๒ ข้าราชการศาลตุลาการ

คือ ข้าราชการผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษา
อรรถคดี รวมถึงผู้ช่วยผู้พิพากษาและผู้พิพากษาอาวุโส

๓.๔.๓ คณะตุลาการศาลยุติธรรม

ได้แก่ ข้าราชการซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้มีอำนาจและ
หน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมายอิสลาม (มีเฉพาะในศาลชั้นต้น ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลา
ปัตตานี สตูลและนราธิวาส)

๓.๔.๔ ข้าราชการศาลยุติธรรม

คือ ข้าราชการผู้มีอำนาจหน้าที่ในทางธุรการ ซึ่งได้รับการ
บรรจุและแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

๓.๕ องค์การบริหารศาลยุติธรรม

องค์การที่มีอำนาจหน้าที่บริหารงานของศาลยุติธรรม แบ่งออกเป็น ๓
องค์การ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ คือ

๓.๕.๑ คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.)

คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมประกอบด้วย ประธานศาล
ฎีกาเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการจากศาลอุทธรณ์ ๔ คน และศาลชั้นต้นจำนวน ๒
คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีก ๒ คน ซึ่งข้าราชการตุลาการเว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้
พิพากษาเป็นผู้เลือกจากข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล ดังนี้ ศาลฎีกา ให้เลือกจากข้าราชการตุลา
การที่ดำรงตำแหน่งในศาลฎีกาในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวน
สี่คน ศาลอุทธรณ์ ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์
ภาคในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค จำนวนสี่คน
ศาลชั้นต้น ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการผู้มีอาวุโสสูงสุดหนึ่งร้อยคน จำนวน ๒ คน

ก.ต. ทำหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการ
ตุลาการ โดยเป็นองค์การที่มีบทบาท และภารกิจในการวางแผน
กำลังคนในด้านตุลาการ เป็นต้นว่าการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง การสรรหาบุคลากรที่มี
คุณภาพ การบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนาบุคลากร การควบคุมให้ข้าราชการตุลาการอยู่ในกรอบแห่ง
จริยธรรม และมาตรการในการรักษาวินัยโดยอาศัยระบบคุณธรรม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้พิพากษามี
หลักประกันอันมั่นคงว่าจะได้รับการสนับสนุนและการคุ้มครองให้มีความอิสระอย่างแท้จริง

๓.๕.๒ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.)

เป็นองค์การบริหารที่ทำหน้าที่คล้ายคณะรัฐมนตรี กล่าวคือ
เป็นผู้กำหนดโครงสร้างของสำนักงานศาลยุติธรรม ตลอดจนการแบ่งส่วนราชการภายในองค์การ
วางระเบียบข้อบังคับในการบริหารราชการ ให้ความเห็นชอบแก่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม
ในการเสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการ ให้ความเห็นชอบในการจัดทำงบประมาณ
รายจ่ายประจำปี ให้ความเห็นชอบในการบริหารจัดการงบประมาณและพัสดุ กำกับดูแลการ
บริหารราชการของสำนักงานศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผน รวมทั้งมี
อำนาจสั่งยับยั้งการบริหารราชการที่ไม่ถูกต้องได้ ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้ง ยุบเลิก หรือ
เปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาล กำหนดจำนวนผู้พิพากษาในแต่ละศาลให้เหมาะสมตามความจำเป็น
ของทางราชการ

คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็น
ประธาน โดยตำแหน่ง และข้าราชการตุลาการในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ที่ได้รับเลือก
จากผู้พิพากษาทั่วประเทศชั้นศาลละ ๔ คน กับบุคคลภายนอกผู้ทรงคุณวุฒิด้านงบประมาณ ด้าน
พัฒนาองค์การ หรือด้านบริหารจัดการที่ประธาน ก.บ.ศ. และ ก.บ.ศ. ประจำศาลเลือกมาไม่น้อยกว่า
๒ คน แต่ไม่เกิน ๔ คน คณะกรรมการชุดนี้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี

ก.บ.ศ. มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารราชการ
ศาลยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับ งานบริหารราชการและงานธุรการของสำนักงานศาลยุติธรรมให้
เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผน และประเพณี ปฏิบัติของทางราชการศาลยุติธรรม ดังนี้

๓.๕.๒.๑ ออกระเบียบหรือประกาศ หรือมีมติเพื่อการ
บริหารราชการศาลยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับงาน บริหารราชการและ งานธุรการของสำนักงานศาล
ยุติธรรมให้เป็นไปตามนโยบายของประธานศาลฎีกา รวมทั้งมีอำนาจยับยั้งการบริหารราชการของ
ศาลยุติธรรมหรือสำนักงาน ศาลยุติธรรมที่ไม่เป็นไป ตามระเบียบ ประกาศ หรือมตินั้นด้วย

๓.๕.๒.๒ ให้ความเห็นชอบในการเสนอร่างกฎหมาย
เกี่ยวกับการบริหารราชการและการอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชน ของศาลยุติธรรมต่อ
คณะรัฐมนตรี

๓.๕.๒.๓ พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายในการบริหารราชการของศาลยุติธรรมและสำนักงาน ศาลยุติธรรม

๓.๕.๒.๔ พิจารณาให้ความเห็นชอบในการบริหารจัดการงบประมาณและการพัสดุของศาลยุติธรรม และ สำนักงานศาลยุติธรรม

๓.๕.๒.๕ การกำหนดวันทำงาน วันหยุดราชการตาม ประเพณี วันหยุดราชการประจำปีและการลาหยุด ราชการของข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม และลูกจ้างของสำนักงานศาลยุติธรรม

๓.๕.๒.๖ กำหนดให้มีตรา สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายใด เพื่อใช้ในการบริหารราชการศาลยุติธรรม รวมทั้ง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการทำและใช้ ตราสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายนั้นไว้ด้วย

๓.๕.๒.๗ แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลให้ทำการใด ๆ แทน และกำหนดอัตราเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้ง

๓.๕.๒.๘ กำกับดูแลการบริหารราชการศาลยุติธรรมให้ เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

๓.๕.๒.๙ ปฏิบัติการอื่นใดตามที่มีกฎหมายกำหนดไว้ให้เป็น อำนาจหน้าที่ของ ก.บ.ศ.

๓.๕.๓ คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม (ก.ศ.)

มีบทบาทหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการศาลยุติธรรม ตั้งแต่การกำหนดสายงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการปฏิบัติงานสร้างเกณฑ์ มาตรฐานสำหรับกำหนดตำแหน่ง วางแผนอัตรากำลังคน การสรรหาบุคลากร กำหนดวิธีการเข้าสู่ ตำแหน่ง การบรรจุ แต่งตั้ง สิทธิประโยชน์ ค่าตอบแทน การพัฒนาบุคลากร วินัย การลา สวัสดิการอื่น ๆ

คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย ประธานศาลอุทธรณ์เป็น ประธาน และมีรองประธานศาลฎีกาซึ่งมีอาวุโสสูงสุด เลขาธิการ ก.พ. และเลขาธิการสำนักงาน ศาลยุติธรรมเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง พร้อมกับข้าราชการตุลาการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจาก ก.ต. ชั้นศาลละ ๑ คน ข้าราชการศาลยุติธรรมระดับ ๘ ขึ้นไป ที่ได้รับเลือกจากข้าราชการศาลยุติธรรม ระดับ ๖ ขึ้นไป จำนวน ๕ คน และบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาองค์กร ด้านการบริหารงาน บุคคล หรือด้านการบริหารจัดการที่ ก.ศ. เลือกมา ไม่เกิน ๑ คน ร่วมเป็นกรรมการ คณะกรรมการ ชุดนี้มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี

ก.ศ. มีอำนาจออกกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการ บริหารงานบุคคล และการอื่นของสำนักงานศาลยุติธรรมในเรื่องดังต่อไปนี้

๓.๕.๓.๑ การกำหนดคุณสมบัติ การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ การพัฒนา การย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือนการออกจากราชการ การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน วินัย การสอบสวน และการลงโทษทางวินัย การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษสำหรับข้าราชการศาลยุติธรรม

๓.๕.๓.๒ การรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทนในตำแหน่งของข้าราชการศาลยุติธรรม

๓.๕.๓.๓ การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งกายของข้าราชการศาลยุติธรรม

๓.๕.๓.๔ การจ้างและการแต่งตั้งบุคคลเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญ หรือเป็นผู้ชำนาญการเฉพาะด้านอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลยุติธรรมรวมทั้งกำหนดอัตราค่าตอบแทนการจ้างด้วย

๓.๕.๓.๕ การแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ ตามแต่จะมอบหมาย

๓.๕.๓.๖ การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่ข้าราชการศาลยุติธรรม

๓.๕.๓.๗ การรักษาทะเบียนประวัติและควบคุมการเกษียณอายุของข้าราชการศาลยุติธรรม

๓.๕.๓.๘ การกำหนดวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงานศาลยุติธรรมรวมทั้งการกำหนดเครื่องแบบ การแต่งกายและการจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นของลูกจ้างของสำนักงานศาลยุติธรรม

๓.๕.๓.๙ การกำหนดกิจการอื่นอันจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลระเบียบหรือประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมเป็นผู้ลงนาม และเมื่อได้รับความเห็นชอบจาก ก.บ.ศ. และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ (ศาลยุติธรรม , ๒๕๖๐)

๓.๖ ภารกิจของศาลยุติธรรม

๓.๖.๑ ด้านการบริหารงานคดี

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๖ บัญญัติว่าการนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะ และผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใดจะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่มี

เหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในคดีอาญาจำเลยย่อมมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะให้ผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะผู้พิพากษาในคดีใดได้รับผิดชอบสืบพยานคดีนั้นตั้งแต่เริ่มต้นไปจนเสร็จการพิจารณาและพิพากษาคดี เพื่อสร้างความเข้มแข็งของระบบของคณะ และเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล โดยเฉพาะในการรับฟังและชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐาน ซึ่งการที่จะให้บรรล่วัตถุประสงค์ดังกล่าว จำเป็นที่องค์คณะผู้พิพากษาไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษาคนเดียวหรือหลายคนจะต้องได้นั่งพิจารณาสืบพยานหลักฐานในคดีนั้นตั้งแต่เริ่มต้น ต่อเนื่องไปจนเสร็จการพิจารณาและทำคำพิพากษาศาลชั้นต้นทั้งหลาย จึงต้องปรับระบบการนั่งพิจารณาคดีเป็นการพิจารณาคดีต่อเนื่องติดต่อกันไป เพื่อให้การนั่งพิจารณาคดีครบของคณะและต่อเนื่องเป็นไปโดยเรียบร้อย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยแนวปฏิบัติในการนั่งพิจารณาคดีครบของคณะ และต่อเนื่อง พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๓ ส่วนคดีซึ่งองค์คณะผู้พิพากษาที่ได้รับมอบหมายประกอบด้วยผู้พิพากษาหลายคนให้ผู้พิพากษาในองค์คณะ ทั้งเจ้าของสำนวนและองค์คณะมีหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันในการนั่งพิจารณา การพิจารณา ตลอดจนการทำคำพิพากษาหรือวินิจฉัยชี้ขาดคดีนั้นในการสืบพยานบุคคลในห้องคณะผู้พิพากษาร่วมกันฟังคำเบิกความสังเกตอากัปกริยา ตลอดจนซักถามพยาน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องสมบูรณ์ผู้พิพากษาประจำศาลอาจได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าของสำนวนคดีได้ตามความเหมาะสม

๓.๖.๒ ด้านการบริหารงานธุรการ (สำนักงานยุติธรรม)

ด้านการบริหารงานธุรการ เป็นหน่วยงานสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้แก่ศาลยุติธรรม รวมทั้งเสริมสร้างให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. สุรินทร์ มากชูชิต (๒๕๕๕) ระบบปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา

ศึกษาหลักประกันในคดีอาญา ผลของการศึกษาพบว่า การใช้หลักประกันเป็นเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ อาทิเช่น ปัญหาความไม่เสมอภาคในการปล่อยชั่วคราว ปัญหานายประกันอาชีพ ปัญหาการหลบหนีประกันของผู้ต้องหาหรือจำเลยจากการใช้หนังสือรับรองของบริษัทประกันภัยเป็นหลักประกัน ปัญหาการบังคับคดีกับหลักประกัน เป็นต้น ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาถูกควบคุมในระหว่างพิจารณาโดยไม่จำเป็น และไม่สามารถต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ได้อย่างเต็มที่ จึงอาจถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหาเสมือนเป็น

ผู้กระทำความผิด ทั้งที่กฎหมายสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดจริง

๒. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ (๒๕๖๑)

“การนำวิทยาการบริหารความเสี่ยงในเชิงพฤติกรรมศาสตร์มาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปล่อยชั่วคราว” ข้อค้นพบจากการพัฒนาระบบการสืบเสาะและประเมินความเสี่ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของ การปล่อยชั่วคราวไปใช้มีดังนี้ การใช้เงินประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว ไม่ใช่การประกันความเสี่ยงที่คงเส้นคงวาและยังเป็นเหตุของความเหลื่อมล้ำ ดังนั้นจึงควรลดการใช้หลักประกันให้เหลือน้อยลง เรื่อย ๆ การพัฒนาระบบการสืบเสาะและประเมินความเสี่ยงของการตัดสินใจปล่อยชั่วคราวจากการวิจัยนี้ สร้างจากการใช้แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ที่คำนึงถึงปัจจัยทางจิตและทางสังคมเดิมของผู้ต้องหา ประกอบกับพฤติกรรมแห่งคดี มาท นายพฤติกรรมการหลบหนี และการก่อเหตุร้ายแรงซ้ำถ้าได้รับการปล่อยชั่วคราว มีการใช้ข้อมูลจากสำนวนคดีของผู้ต้องหา ๑,๑๔๘ สำนวนคดีที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวในประเทศไทย และยังมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว จึงควรนำไปขยายผลและพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพต่อไป ข้อค้นพบจากการพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง คือ ควรมีการเก็บข้อมูลสถิติของการปล่อยชั่วคราว การหลบหนี การกระทำผิดซ้ำอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบว่ามีเปลี่ยนแปลงในเรื่องของอัตราการหลบหนี หรือการกระทำผิดซ้ำที่เพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติก็ควรทบทวน คดีนี้ทั้ง ๑๔ ตัว การให้นำนักแก้คดี การคิดคะแนนความเสี่ยง

๓. ประยงค์ นบหนอง (๒๕๖๐)

“ปัญหาข้อกฎหมายในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา” ผลการศึกษาปัญหาข้อกฎหมายในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญานั้น หลักเกณฑ์ในการ สั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ได้มีหลักการว่า การพิจารณาคำร้อง ต้องกระทำโดยเร็ว และเป็นหลักที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะได้รับการปล่อยชั่วคราว เหตุแห่งการไม่ให้ปล่อยชั่วคราว ต้องเป็นไปตามกฎหมายและจะเรียกหลักประกันสูงเกินสมควรไม่ได้ซึ่งบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ได้แก่ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๐๘/๑ มาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๒ วรรค ๒ มาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๓/๑ แต่ที่ยังมีปัญหาคือยังขาดบทบัญญัติกฎหมายที่คุ้มครองในการปล่อยชั่วคราวเป็นการเฉพาะ อาทิหากปรากฏว่าเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งมีฐานะยากจน ศาลควรจะต้องสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยใช้หลักประกันตามฐานานุรูปของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นปัญหาที่สนะเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวของผู้มีอำนาจในการพิจารณาสั่งปล่อยที่ยังคงมีทัศนะแตกต่าง

กันไป ปัญหาเกี่ยวกับการตีราคาประกันให้เหมาะสมแก่ข้อหาและสภาพแห่งคดีกับให้เรียกหลักประกันแต่พอควรแก่กรณีหรือไม่โดยคำนึงถึงความน่าเชื่อถือของผู้ขอประกันและหลักประกัน รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณากรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่ด้วย ตามมาตรา ๑๐๘

สรุป

การปล่อยตัวชั่วคราวโดยการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อแก้ไขปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดให้มีการประเมินความคุ้มค่าและภาระค่าใช้จ่ายของรัฐในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นใดตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสาม ผู้วิจัยได้นำสถิติการใช้อุปกรณ์ งบประมาณที่ใช้ มาวิเคราะห์ความคุ้มค่าด้านงบประมาณที่ใช้ และความคุ้มค่าด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาปรับปรุง ต่อไป

บทที่ ๓

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว

ขั้นตอนการปฏิบัติงานของการปล่อยชั่วคราว

๑. อุปกรณ์ EM กับการประเมินความเสี่ยง

โดยหลักการพื้นฐานแล้ว อุปกรณ์ EM สัมพันธ์กับความเสี่ยงในการหลบหนีหรือการก่ออันตรายประการอื่นของผู้ต้องหาหรือจำเลย เพราะโดยศักยภาพของอุปกรณ์แล้ว อุปกรณ์ EM เหมาะที่จะใช้กับผู้ที่มีความเสี่ยงระดับปานกลางถึงสูง เพื่อลดการคุมขังผู้ที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาลงโทษไว้ในเรือนจำและให้หลักประกันความปลอดภัยของสังคม แต่หากเป็นกรณีที่มีความเสี่ยงสูงมากจนยากแก่การบริหารจัดการจะไม่เหมาะกับการใช้อุปกรณ์ EM แต่ต้องคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นไว้ สำหรับกรณีที่ผู้พิพากษาเห็นว่ามีความเสี่ยงน้อยมากที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนีหรือก่ออันตรายประการอื่น ก็ไม่ควรสั่งใช้อุปกรณ์ EM เพราะจะเป็นการไปจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็น ทั้งยังเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรของรัฐอีกด้วย การประเมินความเสี่ยงจากการปล่อยชั่วคราวเป็นสิ่งที่ผู้พิพากษาต้องปฏิบัติอยู่แล้ว โดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ศาลต้องพิจารณาในการปล่อยชั่วคราว และมาตรา ๑๐๘/๑ บัญญัติเหตุที่ศาลจะไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว โดยความเสี่ยงสามประการสำคัญที่ศาลจะต้องพิจารณาทุกครั้งก่อนมีคำสั่งเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว คือ ความเสี่ยงที่จะหลบหนี ความเสี่ยงที่จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน และความเสี่ยงที่จะไปก่ออันตรายประการอื่น แต่โดยที่ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เป็นต้นมา ศาลยุติธรรมได้ดำเนินโครงการนำร่องปล่อยชั่วคราวโดยใช้ระบบประเมินความเสี่ยงขึ้นในหลายศาล จึงกล่าวได้ว่าในปัจจุบันมีรูปแบบการประเมินความเสี่ยงในการปล่อยชั่วคราวอยู่สองรูปแบบด้วยกัน ได้แก่

๑.๑ การประเมินความเสี่ยงโดยอาศัยเครื่องมือภายใต้โครงการนำร่อง

สำหรับศาลในโครงการนำร่องระบบประเมินความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยงจะกระทำโดยอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบทดสอบและการวิเคราะห์ประเมินผลอย่างเป็นวิทยาศาสตร์เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดแล้วจึงนำเสนอผู้พิพากษาใช้ดุลยพินิจอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ดังนั้น อุปกรณ์ EM พึงใช้กับบุคคลที่ผลการประเมินความเสี่ยงอยู่ในระดับเสี่ยงมาก

หรือเสี่ยงมากที่สุด เท่านั้น ไม่พึงใช้กับบุคคลที่มีความเสี่ยงกว่านั้น ในกรณีที่ใช้กับบุคคลที่มีความเสี่ยงมากที่สุดต้องคำนึงด้วยว่าเครื่องมือ EM เป็นมาตรการที่เพียงพอที่จะลดความเสี่ยงหรือไม่ นอกจากนี้อุปกรณ์ EM พึงใช้ในการคุ้มครองผู้เสียหายหรือพยานหากมีข้อพิจารณาเช่นนั้น ศาลอาจกำหนดระดับความสำคัญกรณีการละเมิดเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราวของผู้ต้องหาแต่ละรายไว้ล่วงหน้า หากกรณีที่มีความสำคัญมากอาจกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องรายงานผู้พิพากษาบรรทัดเพื่อออกหมายจับในทันที และแจ้งเจ้าพนักงานตำรวจเป็นการด่วนก็ได้

๑.๒ การประเมินความเสี่ยงโดยอาศัยดุลยพินิจของผู้พิพากษา

สำหรับศาลที่ไม่อยู่ในโครงการนำร่องระบบประเมินความเสี่ยง ศาลจะอาศัยข้อมูลจากการอ้างขอปล่อยชั่วคราวและเอกสารในสำนวนในการประเมินความเสี่ยง ตลอดจนความเห็นของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้เสียหาย หรือพยาน (ถ้ามี) และอาจให้เจ้าหน้าที่สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็น ทั้งนี้ ไม่ว่าศาลจะประเมินความเสี่ยงด้วยวิธีการใดและอาศัยเครื่องมือใด ข้อมูลที่ได้จากการประเมินดังกล่าวจะถูกนำไปใช้ในการตัดสินใจว่าควรหรือไม่ควรใช้อุปกรณ์ EM หรือไม่ และในลักษณะอย่างไร การใช้อุปกรณ์ EM ร่วมกับการกำหนดเงื่อนไขจำกัดการเดินทางโดยศักยภาพของเครื่องมือที่สำนักงานศาลยุติธรรมจัดหาสามารถตรวจสอบการเดินทางของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกสั่งใช้อุปกรณ์ EM ได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมงอยู่แล้ว ซึ่งน่าจะช่วยป้องปรามการหลบหนีหรือการก่ออันตรายประการอื่นได้ในระดับหนึ่ง แต่เพื่อเพิ่มขอบเขตของการตรวจสอบควบคุมและให้เป็นหลักประกันการมีตัวของจำเลยและความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคมที่มากขึ้น ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจกำหนดเงื่อนไขในการจำกัดการเดินทางเพิ่มเติมได้ เงื่อนไขจำกัดการเดินทางเป็นเงื่อนไขเพิ่มเติม เมื่อศาลกำหนดเงื่อนไขแล้วต้องมีการบันทึกเงื่อนไขไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้ควบคุม ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการเพิ่มเติมจากกรณีปกติ จึงไม่พึงกำหนดเป็นเงื่อนไขทั่วไปในทุกคดีที่สั่งใช้ EM ตัวอย่างเงื่อนไขที่อาจกำหนดได้ มีดังนี้

๑.๒.๑ เงื่อนไขห้ามออกนอกพื้นที่จังหวัดใดจังหวัดหนึ่งหรือหลายจังหวัด

เมื่อศาลกำหนดพื้นที่ที่แน่นอนแล้ว เจ้าหน้าที่เทคนิคจะบันทึกข้อมูลดังกล่าวในระบบเพื่อใช้ตรวจสอบการเดินทางต่อไป

๑.๒.๒ เงื่อนไขห้ามเข้าใกล้บ้านของผู้เสียหายหรือพยาน

ศาลพึงกำหนดเงื่อนไขนี้เมื่อมีเหตุผล ความจำเป็นตามการอ้างของผู้เสียหาย พยาน หรือเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘/๒ ที่กำหนดว่าพยานสำคัญในคดีอาจยื่นคำร้องคัดค้านการปล่อยชั่วคราวได้ หากเห็นว่าจะได้รับอันตรายจากการปล่อยชั่วคราว และมาตรา ๑๐๕ ที่กำหนดว่าในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก

เกินสิบปี ศาลต้องสอบถามความเห็นของพนักงานสอบสวนหรือโจทก์เกี่ยวกับคำร้องขอปล่อยชั่วคราวด้วย ทั้งนี้ โดยความพร้อมของอุปกรณ์ในปัจจุบันยังไม่อาจตรวจสอบกำหนดเงื่อนไขห้ามผู้ถูกใช้อุปกรณ์ EM เข้าใกล้ตัวผู้เสียหายหรือพยานได้ เพราะกรณีหลังนี้ต้องติดตั้งอุปกรณ์อีกชุดไว้ที่ตัวผู้เสียหายหรือพยานด้วย

๑.๒.๓ เงื่อนไขห้ามเข้าใกล้สถานที่ที่อาจสัมผัสเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ

ศาลพึงกำหนดเงื่อนไขห้ามเข้าใกล้สถานที่ที่อาจสัมผัสเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ เช่น สถานบันเทิง ห้างสรรพสินค้า

๑.๒.๔ เงื่อนไขห้ามผู้ต้องหาหรือจำเลยออกจากบ้านในช่วงเวลาที่กำหนด

ระยะเวลาที่กำหนดขึ้นกับผู้ต้องหาหรือจำเลยแต่ละคน โดยศาลควรให้เจ้าหน้าที่สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวันของผู้ต้องหาหรือจำเลยด้วย และควรกำหนดเงื่อนไขให้กระทบการดำเนินชีวิตโดยสุจริตของผู้ขอประกันให้น้อยที่สุด เช่น ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องเรียนหนังสือ หรือมีอาชีพเป็นหลักแหล่งในช่วงกลางวัน แต่อาจมีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำถ้าออกจากบ้านช่วงกลางคืน ก็อาจกำหนดให้ ต้องอยู่บ้านในช่วงกลางคืนก็ได้

ระยะเวลาในการกำหนดเงื่อนไขตาม ๑ ถึง ๔ ไม่จำเป็นต้องกำหนดตลอดระยะเวลาที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวแต่ควรมีการทบทวนความจำเป็นและประสิทธิภาพในการบังคับตามเงื่อนไขเป็นระยะตามที่ศาลกำหนด

การอุทธรณ์เกี่ยวกับการสั่งใช้อุปกรณ์ EM

เนื่องจากการใช้อุปกรณ์ EM เป็นการดำเนินการในชั้นปล่อยชั่วคราว จึงเห็นว่าน่าจะอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา มาตรา ๑๑๕ ทวิ คือโดยหลักแล้วจะอุทธรณ์ได้เฉพาะคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเท่านั้น และการไม่อนุญาตให้ใช้อุปกรณ์ EM ตามที่มีคำขอโดยลำพังไม่ใช่คำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เว้นแต่ในที่สุดแล้วศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวด้วย ผู้ขอประกันจึงจะมีสิทธิอุทธรณ์ได้ ในกรณีที่ศาลสั่งใช้อุปกรณ์ EM แต่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือผู้เสียหาย ไม่เห็นด้วยคงสามารถเสนอข้อเท็จจริงเพิ่มเติมต่อศาลเพื่ออาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๕ ในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งได้ กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์ EM ที่ศาลกำหนด แต่ศาลไม่อนุญาตหรือศาลมีคำสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขเอง ไม่สามารถอุทธรณ์ได้ ศาลชั้นต้นควรแจ้งข้อมูลและความพร้อมเกี่ยวกับเครื่องมือและระบบ EM ในศาลของตนให้ศาลชั้นอุทธรณ์ที่มีเขตอำนาจทราบด้วย เพื่อประโยชน์ในการใช้ดุลยพินิจของศาลชั้นอุทธรณ์ในการสั่งใช้ EM หรือลดวงเงินประกันเมื่อมีการอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

แนวทางการกำหนดโทษผู้ที่ศาลสั่งใช้อุปกรณ์ EM ในการปล่อยชั่วคราวมีข้อนำพิจารณาว่าในการกำหนดโทษของศาล ศาลควรคำนึงถึงข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเคยถูกจำกัดเสรีภาพด้วยอุปกรณ์ EM เพื่อกำหนดโทษที่จะลงให้น้อยกว่ากรณีปกติได้หรือไม่ ซึ่งในกฎหมายต่างประเทศบางประเทศจะกำหนดชัดเจนว่าให้นาระยะเวลาที่ใช้อุปกรณ์ EM ในการปล่อยชั่วคราวมาหักออกจากระยะเวลาจำคุกที่ศาลกำหนดในภายหลังด้วย แต่กรณีของประเทศไทยจะหักเฉพาะระยะเวลาคุมขังก่อนหรือระหว่างพิจารณาออกจากโทษปรับและโทษจำคุกที่กำหนดเท่านั้น หากพิจารณาจากตัวบทกฎหมายเพียงลำพังแล้วอาจมีความเห็นว่าจะไม่นำระยะเวลาที่ใช้ใช้อุปกรณ์ EM มาหักออกจากโทษได้ แต่อย่างไรก็ดี การจำกัดเสรีภาพโดยใช้อุปกรณ์ EM แม้ไม่มากเท่ากับการคุมขังในเรือนจำ แต่ก็อยู่ในระดับที่มากกว่าบุคคลปกติและเนื่องจากศาลมีดุลยพินิจที่จะกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำผิดและตัวผู้กระทำความผิดแต่ละคนอยู่แล้ว แม้ศาลจะไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องนำระยะเวลาที่ใช้อุปกรณ์ EM มาหักออกจากโทษที่ต้องรับ แต่ในการวางโทษที่จะลงไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุก โทษปรับ หรือเงื่อนไขคุมประพฤติศาลสามารถคำนึงถึงระยะเวลาที่จำเลยถูกสั่งใช้อุปกรณ์ EM ในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวก่อนการพิจารณามากำหนดโทษแต่ละประเภทให้เหมาะสมและไม่เกินสัดส่วนได้เช่นเดียวกัน และไม่ใช่ว่าเรื่องขัดต่อกฎหมายแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม การที่ศาลสั่งใช้อุปกรณ์ EM กับจำเลยคนใดแล้วในชั้นก่อนการพิพากษาแล้ว จำเลยคนนั้นปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดอย่างเคร่งครัดไม่ได้หมายความว่าโดยอัตโนมัติว่าจำเลยดังกล่าวจะเหมาะสมที่จะถูกลงโทษด้วยวิธีการคุมประพฤติโดยกำหนดเงื่อนไขใช้อุปกรณ์ EM ด้วย เพราะโทษที่จะลงแก่จำเลยควรเป็นเท่าใดนั้นต้องพิจารณาจากความร้ายแรงของความผิดเป็นสำคัญ ทั้งเงื่อนไขของอุปกรณ์ EM ที่กำหนดในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาก็มีสภาพและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน

ครั้งแรกศาลยุติธรรมได้เริ่มนำร่องอุปกรณ์ EM ที่ได้มาชุดแรก ๕,๐๐๐ เครื่อง มูลค่าประมาณ ๘๐ ล้านบาทในศาล ๑๕ แห่ง กระทั่งมีการขยายใช้ในศาลยุติธรรมทุกจังหวัดทั่วประเทศ ขณะนี้ก็ใช้แล้วกว่า ๕,๕๖๖ เครื่อง ซึ่งในอนาคตเตรียมเช่าอุปกรณ์ EM ใช้เพิ่มเติมอีก โดยปัญหาที่พบในการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว คือส่วนของตัวเครื่อง (กล่องสัญญาณ) ที่มีขนาดใหญ่เกินไป ดังนั้นก็เตรียมแก้ไขอุปกรณ์ให้มีขนาดเล็กลง รวมทั้งระยะเวลาการใช้แบตเตอรี่ด้วย โดยสำนักงานศาลยุติธรรมจะประสานบริษัทผู้ให้เช่าเครื่องทำการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สำนักงานศาลยุติธรรมเข้ามาแล้วก็ต้องชี้ให้เห็นประโยชน์สูงสุดและที่เป็นประโยชน์อย่างมากคือช่วงสงกรานต์ที่ผ่านมาที่ประสานกับกรมคุมประพฤติให้ติดกับผู้ต้องคดีมาแล้วนับได้ในการควบคุมติดตามจำกัดระยะเวลาช่วงเดินทางออกพื้นที่ในการขบรัดได้ ก็จะเป็นการดูแลคุ้มครองประชาชนที่ใช้ถนนร่วมกัน ซึ่งผู้ที่ดื่มแล้วขับก็มีจำนวนมาก ซึ่งการติดอุปกรณ์จะเท่ากับการคุ้มครองประชาชนสาธารณะด้วย

สรุป

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว การพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ผู้พิพากษาเป็นผู้พิจารณาโดยหลักการพื้นฐานแล้ว อุปกรณ์ EM สัมพันธ์กับความเสี่ยงในการหลบหนีหรือการก่ออันตราย ประการอื่นของผู้ต้องหาหรือจำเลยศาลจะอาศัยข้อมูลจากการอ้างขอ ปล่อยชั่วคราวและเอกสารในสำนวนในการประเมินความเสี่ยง ตลอดจนความเห็นของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้เสียหายหรือพยาน และอาจให้เจ้าหน้าที่สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็น การอุทธรณ์ได้เฉพาะคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเท่านั้น และการไม่อนุญาตให้ใช้อุปกรณ์ EM ตามที่มีคำขอโดยคำพิงไม่ใช่คำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เว้นแต่ในที่สุดแล้วศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวด้วย ผู้ขอประกันจึงจะมีสิทธิอุทธรณ์ได้ในกรณีที่ศาลสั่งใช้อุปกรณ์ EM แต่ผู้เกี่ยวข้อง เช่นพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือผู้เสียหายไม่เห็นด้วยคงสามารถเสนอข้อเท็จจริงเพิ่มเติมต่อศาลเพื่ออาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๑๕ ในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งได้ กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์ EM ที่ศาลกำหนดแต่ศาลไม่อนุญาตหรือศาลมีคำสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขเอง ไม่สามารถอุทธรณ์ได้

บทที่ ๔

การวิเคราะห์ข้อมูลการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ ในการปล่อยชั่วคราว

ในการประเมินความคุ้มค่าเป็นการประเมินผลการดำเนินงานระหว่างวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ โดยประเมินผลจากข้อมูลจากกลุ่มศาลนำร่องที่ได้รับงบประมาณจำนวน ๒๓ ศาล ร่วมกับศาลที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มเติมจำนวน ๑๕๑ ศาล รวมทั้งสิ้น ๑๖๔ ศาล งบประมาณและค่าใช้จ่ายโครงการศาลยุติธรรมได้ดำเนินการเช่าและติดตั้งอุปกรณ์เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์พร้อมระบบที่เกี่ยวข้องสำหรับตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของบุคคลในการปล่อยชั่วคราว (Electronic Monitoring) จากผู้ให้เช่าเอกชน รวมเป็นราคาค่าเช่าอุปกรณ์พร้อมระบบ จำนวน ๘๐,๘๘๐,๐๐๐ บาท ค่าใช้จ่ายอื่นโดยประมาณ ๒๕,๒๕๕,๕๑๕.๓๐ บาท รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ๑๐๖,๑๓๕,๕๑๕.๓๐ บาท จำนวนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ๕,๐๐๐ ชุด

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว ผลดำเนินการประเมินตามกรอบการประเมินความคุ้มค่าในเชิงภารกิจรัฐซึ่งเป็นการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการที่มีประสิทธิภาพต่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน โดยมีประเด็นในการประเมินความคุ้มค่าในด้านงบประมาณ และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานเทียบกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อประเมินระดับความสำเร็จในการทำงานว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้เพียงใด และเมื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นอย่างไร โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติต่าง ๆ ดังนี้

สถิติการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา

ตารางที่ ๔-๑ แสดงจำนวนการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือ
จำเลย ณ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๑

ชื่อศาล	จำนวนครั้ง
๑. ศาลชั้นต้นในส่วนกลาง/กลุ่มศาลอาญา/กลุ่มศาลชำนาญพิเศษ	๑,๐๕๕
๒. ศาลในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมภาค ๑	๕๕๐
๓. ศาลในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมภาค ๒	๒๑๘
๔. ศาลในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมภาค ๓	๕๑๔
๕. ศาลในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมภาค ๔	๖๘๖
๖. ศาลในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมภาค ๕	๓๖๗
๗. ศาลในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมภาค ๖	๕๓๖
๘. ศาลในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมภาค ๗	๓๐๐
๙. ศาลในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมภาค ๘	๔๑๗
๑๐. ศาลในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมภาค ๙	๔๒๗
กรมคุมประพฤติ ๒ หน่วยงาน	
ศาลแขวงพระนครเหนือ	๓๐๐
ศาลแขวงดอนเมือง	๑๕
รวม	๖,๒๗๓

ที่มา : ศูนย์ควบคุมติดตามการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

จากตารางที่ ๔-๑ แสดงสถิติการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๑๐ กลุ่มศาล สรุป
ได้ว่า

- ศาลชั้นต้นในส่วนกลาง/กลุ่มศาลอาญา/กลุ่มศาลชำนาญพิเศษ จำนวน ๑๔ ศาล โดย
ศาลอาญามีการใช้อุปกรณ์มากที่สุด จำนวน ๑,๐๕๕ เครื่อง

- ศาลในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค ๑ มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๒๕ ศาล โดยศาลจังหวัดมีนบุรีมีการสั่งใช้อุปกรณ์มากที่สุด จำนวน ๕๕๐ เครื่อง
- ศาลศาลในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค ๒ มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๑๓ ศาล โดยศาลจังหวัดกบินทร์บุรีมีการสั่งใช้อุปกรณ์มากที่สุด จำนวน ๒๑๘ เครื่อง
- ศาลในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค ๓ มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๒๐ ศาล โดยศาลจังหวัดนครราชสีมามีการสั่งใช้อุปกรณ์มากที่สุด จำนวน ๕๑๔ เครื่อง
- ศาลในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค ๔ มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๑๘ ศาล โดยศาลจังหวัดขอนแก่นมีการสั่งใช้อุปกรณ์มากที่สุด จำนวน ๖๘๖ เครื่อง
- ศาลในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค ๕ มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๑๗ ศาล โดยศาลจังหวัดเชียงใหม่มีการสั่งใช้อุปกรณ์มากที่สุด จำนวน ๓๖๗ เครื่อง
- ศาลในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค ๖ มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๑๖ ศาล โดยศาลจังหวัดอุทัยธานีมีการสั่งใช้อุปกรณ์มากที่สุด จำนวน ๕๓๖ เครื่อง
- ศาลในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค ๗ มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๑๓ ศาล โดยศาลจังหวัดนครปฐมมีการสั่งใช้อุปกรณ์มากที่สุด จำนวน ๓๐๐ เครื่อง
- ศาลในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค ๘ มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๑๘ ศาล โดยศาลจังหวัดนครศรีธรรมราชมีการสั่งใช้อุปกรณ์มากที่สุด จำนวน ๔๑๗ เครื่อง
- ศาลในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค ๙ มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๑๐ ศาล โดยศาลจังหวัดน่านมีการสั่งใช้อุปกรณ์มากที่สุด จำนวน ๔๒๗ เครื่อง
- กรมคุมประพฤติจำนวน ๒ หน่วยงาน คือ ศาลแขวงพระนครเหนือมีการสั่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๓๐๐ เครื่อง และศาลแขวงดอนเมืองมีการสั่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๑๕ เครื่อง (สำนักงานศาลยุติธรรม ,๒๕๖๑) จำนวนผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีมีจำนวน ๑๕๘ คน และผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีและจับได้จำนวน ๔๔ คน

ตารางที่ ๔-๒ ร้อยละในการตั้งใช้อุปกรณ์ ระหว่างเดือนมีนาคม – ธันวาคม ๒๕๖๑

เดือน	จำนวนการใช้อุปกรณ์	ร้อยละการใช้อุปกรณ์
มีนาคม	๑๒๓	๒.๔๖
เมษายน	๑๕๖	๓.๕๒
พฤษภาคม	๒๐๔	๔.๐๘
มิถุนายน	๕๓๖	๑๐.๗๒
กรกฎาคม	๓๘๘	๑๕.๗๖
สิงหาคม	๘๕๕	๑๗.๕๐
กันยายน	๕๑๘	๑๘.๓๖
ตุลาคม	๕๕๑	๑๘.๐๒
พฤศจิกายน	๕๕๔	๑๕.๐๘
ธันวาคม	๓๐๒	๑๔.๐๔
รวม	๖,๒๖๗	๑๒๕.๓๖

ที่มา : ศูนย์ควบคุมติดตามการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

จากตาราง ๔-๒ สรุปได้ว่า ระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๖๑ มีการตั้งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวนทั้งสิ้น ๖,๒๖๗ เครื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๒๕.๓๔ ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ มีการอัตราการตั้งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มากที่สุดจำนวน ๕๕๔ เครื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๘

ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราว

๑. ค่าใช้จ่ายโดยตรงหมวดค่าใช้จ่ายมูลค่าการเช่าและติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์พร้อมระบบที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒๓ ศาลศูนย์บริหารจัดการงบประมาณฯ ปีงบประมาณ พ.ศ.

๒๕๕๕ จำนวน ๘๐,๘๘๐,๐๐๐ บาท

๒. ค่าใช้จ่ายโดยอ้อมของโครงการรายการหมวดค่าใช้จ่ายมูลค่า

- เงินเดือนข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว และพนักงานจ้างเหมาบริการ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๒๐ คน งบประมาณ ๕,๑๘๓,๕๒๐ บาท

- ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ค่าขนย้ายสัมภาระและค่าใช้จ่ายในการประชุมและค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์สำนักงานอื่น ๆ บริหารจัดการ ๑,๕๐๑,๕๓๕ บาท

- ค่าดำเนินการปรับปรุงตกแต่ง สถานที่ศูนย์ควบคุมและติดตามการปล่อยตัวชั่วคราว ฯ บริหารจัดการ ๘,๐๖๓,๐๐๐ บาท

- ค่าดำเนินการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ซึ่งได้จัดซื้อคอมพิวเตอร์แม่ข่ายพร้อมอุปกรณ์จำนวน ๒ ชุด และอุปกรณ์กระจายสัญญาณ ๑ ชุด ติดตั้งประจำศูนย์ควบคุมและติดตาม ฯ บริหารจัดการ ๑๓,๕๑๑,๔๖๔.๓๐ บาท

ตารางที่ ๔-๓ ผู้ต้องขังทั่วประเทศ

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
๑. นักโทษเด็ดขาด	๒๖๕,๕๐๔	๔๐,๕๑๑	๓๐๖,๐๑๕	๘๒.๐๘๐
๒. ผู้ต้องขังระหว่าง	๕๖,๐๖๓	๘,๓๑๕	๖๔,๓๗๘	๑๗.๐๐๒
๒.๑ อุทธรณ์-ฎีกา	๒๗,๕๕๘	๔,๑๕๔	๓๑,๗๑๒	๘.๔๕๑
๒.๒ ใต้สวน พิจารณา	๘,๗๔๕	๑,๕๘๖	๑๐,๓๓๑	๒.๗๒๕
๒.๓ สอบสวน	๑๙,๗๖๐	๒,๕๗๕	๒๒,๓๓๕	๕.๘๒๖
๓. เยาวชนที่กักขัง	๗๐	๑	๗๑	๐.๐๑๕
๔. ผู้ถูกกักกัน	๑๕	๐	๑๕	๐.๐๐๔
๕. ผู้ต้องกักกัน	๒,๕๔๒	๔๔๔	๒,๙๘๖	๐.๘๑๕
รวมผู้ต้องขัง ราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	๓๒๘,๕๕๘	๔๙,๖๙๕	๓๗๘,๒๕๓	๑๐๐.๐๐

ที่มา : กรมราชทัณฑ์

โดยจากสถิติของยุทธศาสตร์และแผน กรมราชทัณฑ์ค่าใช้จ่ายต่อผู้ต้องหา ๑ คน เช่น ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายจำเป็นในการดำรงชีพ ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่ารักษาพยาบาล ค่าวัสดุที่อยู่อาศัย ผู้ต้องขังชาย ๒๑,๐๕๐ บาทต่อคนต่อปี ผู้ต้องขังหญิง ๒๑,๓๑๐ บาท ต่อคนต่อปี เฉลี่ย ๒๑,๒๐๐ บาท ต่อคนต่อปี

ตารางที่ ๔-๔ ร้อยละในการส่งใช้อุปกรณ์ ระหว่างเดือนมกราคม – พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

เดือน	จำนวนการใช้อุปกรณ์	ร้อยละการใช้อุปกรณ์
มกราคม	๕๕๔	๑๑.๘๘
กุมภาพันธ์	๔๘๑	๕.๖๒
มีนาคม	๖๒๑	๑๒.๔๒
เมษายน	๕๒๔	๑๐.๔๘
พฤษภาคม	๕๖๘	๑๑.๓๖
รวม	๒,๙๘๘	๕๕.๗๖

ที่มา : ศูนย์ควบคุมติดตามการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

จากตาราง ๔-๔ สรุปได้ว่า ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ มีการส่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวนทั้งสิ้น ๒,๙๘๘ เครื่อง คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๗๖ ในเดือนมีนาคม ๒๕๖๒# มีการอัตราการส่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มากที่สุดจำนวน ๖๒๑ เครื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๔๒

จำเลยหลบหนี ๒๓๘ ราย จับกุมมาได้ ๗๗ ราย อยู่ระหว่างติดตาม ๑๖๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘.๕๔ ของผู้ที่มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

สรุป

ระหว่างวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ มีศาลที่ร่วมโครงการทั้งสิ้น ๑๖๔ ศาล มีการส่งใช้อุปกรณ์จำนวน ๖,๒๖๗ ครั้ง ผู้ใช้อุปกรณ์หลบหนีจำนวน ๑๕๘ ราย ผู้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มารายงานตัวต่อศาลตามวันนัดและไม่ปรากฏพฤติการณ์หลบหนีหรือยุ่งเหยิงพยานหลักฐานคิดเป็นร้อยละ ๕๗.๔๘ จำนวน (๖,๒๖๗ - ๑๕๘) * ๑๐๐/๖,๒๖๗ ผู้ใช้อุปกรณ์หลบหนี ร้อยละ ๒.๕๒ (จำนวน ๑๕๘*๑๐๐/๖,๒๖๗) ค่าใช้จ่ายต่อจำนวนการใช้อุปกรณ์

ค่าเช่า ๘๐,๘๘๐,๐๐๐ บาท ค่าใช้จ่ายอื่นโดยประมาณ ๒๕,๒๕๕,๕๑๕.๓๐ บาท รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด ๑๐๖,๑๓๕,๕๑๕.๓๐ บาท อุปกรณ์จำนวน ๕,๐๐๐ เครื่อง คิดเป็นค่าใช้จ่ายต่อเครื่องเป็นเงิน ๒๑,๒๒๗.๕๐ บาท ผู้ต้องขังหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จำนวน ๖,๒๖๗ คน เพราะฉะนั้นรัฐสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้ถึง ๑๓๒,๘๖๐,๔๐๐ บาทต่อปี รายได้ต่อหัวของคนไทย (GDP) จากรายงานสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เท่ากับ ๒๒๘,๔๑๒ บาทต่อคนต่อปี ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๖,๒๖๗ คน สามารถสร้างรายได้ ๑,๔๓๑,๔๕๘,๐๐๔ บาทต่อปี

ระยะที่สองเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๖๒ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๓ จำนวน ๒๑ เดือน สำนักงานศาลยุติธรรมได้สั่งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๕,๐๐๐ เครื่อง ในเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ มีการสั่งใช้อุปกรณ์จำนวน ๒,๗๘๘ ครั้ง ผู้ใช้อุปกรณ์หลบหนี จำนวน ๒๓๘ ราย ร้อยละ ๘.๕๔ (คำนวณ ๒๓๘*๑๐๐/๒,๗๘๘)

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การประเมินความคุ้มค่าในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลยดำเนินการตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งกำหนดให้มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถตรวจสอบหรือจำกัดทางเดินของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาความเลื่อมล้ำในสังคมปัญหาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ศาลยุติธรรมได้ให้ความสำคัญในการดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยตามแผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ ๑ เสริมสร้างการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้มีมาตรฐานระดับสากล เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม และประชาชนเข้าถึงศาลยุติธรรมได้โดยง่ายภายใต้ผลผลิตเรื่องกระบวนการขอลปล่อยตัวชั่วคราวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักสิทธิมนุษยชนและเกณฑ์ที่กำหนดและดำเนินการต่อเนื่อง และตามแผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ ในยุทธศาสตร์ Innovation พัฒนานวัตกรรมการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของศาลยุติธรรมมีเป้าประสงค์ในการบริหารคดีและการบริการของศาลยุติธรรมมีความสะดวก รวดเร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อย

ศาลยุติธรรมได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อดำเนินการควบคุมดูแลระบบและการทำงานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดและตรวจสอบคุณภาพการสัญญาณพร้อมใช้งานรับแจ้งข้อมูลและบันทึกลงระบบเกี่ยวกับข้อมูลบุคคลเงื่อนไขการสั่งใช้อุปกรณ์ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณและความคุ้มค่าที่ประชาชนได้รับ โดยการวิเคราะห์จากสถิติการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยตัวชั่วคราว เงินงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการจัดทำศูนย์ติดตามการปล่อยตัวชั่วคราว วัสดุครุภัณฑ์ บุคลากร

การประเมินความคุ้มค่าเป็นการประเมินผลการดำเนินงานระหว่างวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ ประเมินผลจากข้อมูลศาลจำนวน ๑๖๔ ศาล โดยเป็นการเข้าและติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์พร้อมระบบที่เกี่ยวข้องสำหรับตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของบุคคลในการปล่อยชั่วคราว (Electronic monitoring)

๑. ด้านการประหยัดงบประมาณ พิจารณาจากสัดส่วนของงบประมาณที่สามารถประหยัดได้จากผู้ให้เช่าเอกชน จำนวนการเช่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ๕,๐๐๐ ชุด รวมเป็นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ๘๐,๘๘๐,๐๐๐ บาท ค่าใช้จ่ายอื่นโดยประมาณ ๒๕,๒๕๕,๕๑๕.๓๐ บาท รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด ๑๐๖,๑๓๕,๕๑๕.๓๐ บาท อุปกรณ์จำนวน ๕,๐๐๐ เครื่อง คิดเป็นค่าใช้จ่ายต่อเครื่องเป็นเงิน ๒๑,๒๒๗.๕๐ บาท ผู้ต้องขังหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๖,๒๖๗ คน เพราะรัฐสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้ถึง ๑๓๒,๘๖๐,๔๐๐ บาทต่อปี รายได้ต่อหัวของคนไทย (GDP) จากรายงานสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๒๒๘,๔๑๒ บาทต่อคนต่อปี

๒. ด้านความคุ้มค่าที่ประชาชนได้รับ เป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดที่ไม่ควรถูกส่งตัวเข้าผู้เรือนจำได้กลับมาใช้ชีวิตปกติในสังคม เป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีมีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำเป็นอย่างดี สามารถสร้างรายได้แบ่งเบาภาระได้ในขณะถูกควบคุมสามารถให้การคุ้มครองสิทธิประชาชนได้มาก สามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมซึ่งเป็นวาระแห่งชาติด้านกระบวนการยุติธรรมได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนขั้นพื้นฐานที่อำนวยความยุติธรรม คนยากจนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญ และเป็นการสร้างคุณประโยชน์ต่อองค์กรศาลยุติธรรมและอิสระภาพของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

๑. ด้านยุทธศาสตร์ชาติ ตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันมีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ EM มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวเป็นการนำนวัตกรรมใหม่เข้ามาใช้ในระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส รัฐควรจะสนับสนุนงบประมาณให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ เพื่อให้การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ให้มากขึ้นและยังเป็นการประหยัดงบประมาณด้านค่าอาหาร

ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่ารักษาพยาบาล ค่าวัสดุที่อยู่อาศัย สำหรับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้

๒. ด้านความร่วมมือในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม จัดทำโครงการปล่อยชั่วคราวโดยติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ภายใต้การดูแลของศูนย์ควบคุมติดตามการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ควรดำเนินการจัดทำโครงการต่อไปเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมาย สามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมซึ่งเป็นวาระแห่งชาติด้านกระบวนการยุติธรรมได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายซึ่งมุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและขยายผลไปยังหน่วยงานอื่น ๆ

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ประสบปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ จะเห็นได้จากสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศมีทั้งสิ้น ๓๕๐,๓๖๖ คน ในขณะที่พื้นที่ของเรือนจำและทัณฑสถานสามารถรองรับได้เพียง ๑๒๒,๐๔๗ คน ก่อให้เกิดปัญหาความแออัดหรือภาวะผู้ต้องขังล้นเรือนจำ (Prison Overcrowding) ทำให้เกิดปัญหาความแออัดหรือภาวะผู้ต้องขังล้นเรือนจำ (Prison Overcrowding) ทำให้เกิดปัญหาอย่างต่อเนื่องกับกรมราชทัณฑ์อย่างมาก ทั้งในด้านการควบคุมและการแก้ไขปัญหาพัฒนาพฤตินิสัย ทำได้ไม่เต็มที่ และปัญหาการกระทำผิดซ้ำตามมา การใช้ EM เป็นหนึ่งในตัวอย่างของมาตรการหักเหโทษจำคุกหรือเป็นทางเลือกในการลงโทษจำคุก เพราะการที่ผู้ได้รับการลงโทษไม่ได้ถูกส่งตัวไปเรือนจำ เชื่อว่าจะเป็นโอกาสอันดีในการทำให้คนกลุ่มนี้ได้เรียนรู้และศึกษา หรือทำงานได้ ตรงกันข้าม หากศาลตัดสินจำคุก จะส่งผลให้เสียอนาคตและเกิดความเสียหายกับประเทศ ทั้งนี้ โทษที่จะหักเหได้ต่อเมื่อไม่ใช่โทษรุนแรง

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรมได้มีการใช้อุปกรณ์ EM กับผู้ได้รับการพักการลงโทษให้ได้รับการปล่อยตัวตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อคอยติดตามควบคุมและเฝ้าระวังพฤติกรรมตลอด ๒๔ ชั่วโมง เป็นระยะเวลา ๖๐ วัน โดยห้ามผู้พักการลงโทษออกนอกพื้นที่ที่กำหนด และห้ามเข้าสถานที่ต้องห้าม หากผู้ได้รับการพักการลงโทษกระทำผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ดำเนินการจับกุมตัวกลับเข้าคุมขังในเรือนจำต่อไป

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ EM มาใช้กับหน่วยงานต้องมีการประสานความร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย ความเชื่อมั่นและความกังวลของผู้พิพากษาในการพิจารณาสั่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ที่ยังไม่มีระเบียบข้อกำหนดที่ชัดเจน

๓. ศาลยุติธรรมควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับรู้ว่าคนมีสิทธิในการขอปล่อยชั่วคราวโดยขอติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้เงินประกันตัว

๔. อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควรมีเพียงพอสำหรับศาลทั่วประเทศใช้ เนื่องจากในปัจจุบันมีศาลที่นำอุปกรณ์มาใช้จำนวน ๑๖๔ ศาล ซึ่งถ้าหากสำนักงานศาลยุติธรรมได้มีการขยาย

ไปยังศาลอื่นเพิ่มมากขึ้น หรือขยายให้ทั่วประเทศ จำต้องมีการเตรียมอุปกรณ์เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ใช้
กับศาลต่าง ๆ ที่ขยายเพิ่มขึ้น ไม่เกิดการขาดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในชั้นตอนก่อนพิจารณา. กรุงเทพมหานคร: จีระการพิมพ์, ๒๕๔๕.

กระทรวงยุติธรรม. รายงานการศึกษา การเตรียมความพร้อมในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการคุมประพฤติ. สถาบันวิจัยและพัฒนากรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๘.

กระทรวงยุติธรรม. Electronic Monitoring การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดในประเทศไทย. สถาบันวิจัยและพัฒนากรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๕.

คณิต ณ นคร. กระบวนการยุติธรรมในมุมมองของคณิต ณ นคร. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๕๖

จอมพงศ์ มงคลวนิช. การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔

ชาติ ชัยเดชสุริยะ. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา, ๒๕๔๕

บรรดเจ็ด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ความเป็นมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๕๕

พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๔

สาโรช บัวศรี. การศึกษาและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : กริดส์ ดีไซน์ แอนด์ คอมมูนิเคชั่น. ๒๕๔๕

อเนก ขมจินดา. การนำมาตรการควบคุมและติดตามด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม. การอบรมหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่๑๖ วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, ๒๕๕๕.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

ชีต้า ธนฐิติวงศ์. การควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, ๒๕๕๓.

ประยงค์ นบมอบ. “ปัญหาข้อกฎหมายในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา”. วิทยานิพนธ์
 ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๖๐

เพชรสระทองอ่อน. “ดุลพินิจพนักงานสอบสวนในการปล่อยชั่วคราว”. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร
 มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗

มนต์ชัย ชนินทรลีลา. “ขอบเขตการใช้ดุลพินิจของศาลในการปล่อยชั่วคราว”. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗

สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์. “การนำวิทยาการบริหารความเสี่ยงในเชิงพฤกษศาสตร์มาใช้เพื่อเพิ่ม
 ประสิทธิภาพในการปล่อยชั่วคราว”. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต,
 คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๖๑

สุรินทร์ มากชูจิต. “ระบบปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา”. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต,
 คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕

อรรวรรณ ไทยวานิช. “การปล่อยชั่วคราว”. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์,
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕

กฎหมาย

“กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
 ความอาญา พ.ศ. ๒๔๗๗”, ราชกิจจานุเบกษา. ๑๕ กันยายน ๒๔๗๗.

“พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตาม จับกุมผู้หลบหนี การปล่อยตัวชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ๒๕๖๐”,
ราชกิจจานุเบกษา. ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐.

“ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”, ราชกิจจานุเบกษา. ๑๐ มิถุนายน ๒๕๗๗.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐”. ราชกิจจานุเบกษา. ๖ เมษายน ๒๕๖๐.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานศาลยุติธรรม. “คู่มือการปฏิบัติงานการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับตรวจสอบหรือจำกัดการ
 เดินทางของบุคคลในการปล่อยชั่วคราว”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.oja.coj.go.th,
 ๒๕๖๐

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. “การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการภาครัฐ” (ออนไลน์).
 เข้าถึงได้จาก : <https://www2.opdc.go.th>, ๒๕๕๕

ภาษาต่างประเทศ

Barnard, Chester I. The Functions of the Executives. Boston : Harvard University Press. Beach, 1984.

Hicks, Herbert G. The Management of Organization : A Systems and Human Resources Approach.

New York : McGraw-Hill .1967.

McGregor, Douglas.. The Human Side of Enterprise. Now York : McGraw – Hill BookCompany. 1960

ภาคผนวก

รูปถ่ายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM)

รูปตัวอย่างการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM)

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเมือง

เรื่อง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับการขอลดอัตราผู้ต้องหาหรือจำเลย

ผู้วิจัย ธีรวิ บุญยะตุลานนท์ หลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 61

ตำแหน่ง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลที่ติดตัวมาด้วยความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกายของบุคคลก็เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่ง ไม่อาจแยกออกจากความเป็นมนุษย์ได้ และบุคคลจะถูกทรมานหรือลงโทษด้วยวิธีทารุณโหดร้ายไร้มนุษยธรรมไม่ได้ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เช่น การจับ การค้น การคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาลซึ่งต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย และจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้น จะให้กระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น ๆ ไม่ได้

สำนักงานศาลยุติธรรมได้นำระบบการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมซึ่งคนที่มีฐานะทางการเงินที่ดีหรือคนรวยย่อมสามารถที่จะขอลดอัตราผู้ต้องหาได้ทันที เนื่องจากมีทรัพย์สินหรือสามารถหาบุคคลที่น่าเชื่อถือมาเป็นหลักประกันให้แก่ตนได้ แต่คนที่มีฐานะทางการเงินที่ไม่ดีหรือคนจนหรือประชาชนทั่วไป การจะขอลดอัตราผู้ต้องหาได้ทันทีเป็นเรื่องที่อาจไม่สามารถกระทำได้ในทันที รวมถึงการหาหลักทรัพย์หรือบุคคลที่น่าเชื่อถือมาเป็นหลักประกัน การส่งคำร้องขอลดอัตราผู้ต้องหา ก็จะเป็นไปด้วยความยุติธรรมและเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น และไม่ว่าจำเลยจะเป็นคนยากจนหรือร่ำรวยก็จะมีโอกาสได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวที่เท่าเทียมกันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุด เพิ่มโอกาสที่คนยากจนจะได้รับปล่อยตัวชั่วคราวแม้ถูกกล่าวหาในความผิดร้ายแรง ลดจำนวนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ลดการหลบหนีระหว่างพิจารณา อันทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ลดภาระในการบังคับคดีนายประกันแต่การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น มีความคุ้มค่าทางด้านงบประมาณ ประสิทธิภาพที่ได้รับ มากน้อยเพียงใดนั้น ยังไม่มีใครวิเคราะห์มาก่อนเลย

ดังนั้น จึงเป็นที่มาของงานวิจัยฉบับนี้ มุ่งที่จะศึกษาค้นคว้าเสนอแนวทางการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล เกิดความ

คุ่มค่าทางด้านงบประมาณที่ได้รับ สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของชาติ และมีการปรับปรุงเพื่อใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในชั้นพิจารณา มีประสิทธิผล ได้แก่ ความคุ้มค่าทางด้านงบประมาณ ประสิทธิภาพที่ได้รับ คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และรักษาผลประโยชน์ของชาติ
2. เพื่อศึกษา สรุป เสนอแนะแนวทางการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวคิด การวิเคราะห์การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ด้านงบประมาณ สิทธิเสรีภาพของประชาชน การยอมรับของผู้ต้องหาหรือจำเลย
2. การวิจัยจะเน้นหลักการ นำสถิติที่ได้มาและเปิดเผยได้มาวิเคราะห์

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยการศึกษาจากตำรา สถิติและเอกสารต่าง ๆ ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ นำเสนอผลที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัย

การประเมินความคุ้มค่าเป็นการประเมินระหว่างวันที่ 1 มีนาคม 2561 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2561 ประเมินจากศาลต่าง ๆ จำนวน 164 ศาล โดยการเช่าและติดตั้งอุปกรณ์เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์พร้อมระบบที่เกี่ยวข้องสำหรับตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของบุคคลในการปล่อยชั่วคราว (Electronic Monitoring) การนำกำไร EM มาใช้จำนวน 5,000 ชิ้น เครื่องละประมาณ 17,000 บาท ใช้งบประมาณ 80,880,000 บาท มีการใช้อุปกรณ์จำนวน 6,267 ครั้ง

ค่าใช้จ่ายใช้จ่ายด้านอื่น

1. ค่าใช้จ่ายโดยตรงหมวดค่าใช้จ่ายมูลค่าการเช่าและติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์พร้อมระบบที่เกี่ยวข้อง จำนวน 23 ศาลศูนย์บริหารจัดการงบค่าธรรมเนียมฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จำนวน 80,880,000 บาท

2. ค่าใช้จ่ายโดยอ้อมของโครงการรายการหมวดค่าใช้จ่ายมูลค่า

- เงินเดือนข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว และพนักงานจ้างเหมาบริการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน งบประมาณ 5,183,520 บาท

- ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ค่าขนย้ายสัมภาระและค่าใช้จ่ายในการประชุม และค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์สำนักงานอื่น ๆ บริหารจัดการ 1,501,535 บาท

- ค่าดำเนินการปรับปรุงตกแต่ง สถานที่ศูนย์ควบคุมและติดตามการปล่อยตัวชั่วคราว ฯ บริหารจัดการ 9,063,000 บาท

- ค่าดำเนินการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ซึ่งได้จัดซื้อคอมพิวเตอร์แม่ข่ายพร้อมอุปกรณ์จำนวน 2 ชุด และอุปกรณ์กระจายสัญญาณ 1 ชุด คิดตั้งประจำศูนย์ควบคุมและติดตาม ฯ บริหารจัดการ 13,511,464.30 บาท รวมประมาณ 29,259,519.30 บาท

รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด 110,139,519.30 บาท ต้นทุนค่าใช้จ่ายต่อจำนวนการเข้าอุปกรณ์ต่อเครื่องประมาณ 22,027.90 บาทต่อเครื่อง

จากสถิติของยุทธศาสตร์และแผน กรมราชทัณฑ์ค่าใช้จ่ายต่อผู้ต้องหา 1 คน เช่นค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายจำเป็นในการดำรงชีพ ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่ารักษาพยาบาล ค่าวัสดุที่อยู่อาศัย ผู้ต้องขังชาย 21,090 บาทต่อคนต่อปี ผู้ต้องขังหญิง 21,310 บาท ต่อคนต่อปี เฉลี่ย 21,200 บาท ต่อคนต่อปี

ในระยะที่สอง สำนักงานศาลมีการเช่าอุปกรณ์ EM พร้อมระบบที่เกี่ยวข้องที่นำมาใช้จำนวน 5,000 ชุด เป็นจำนวนเงิน 48,000,000 บาท โดยเป็นการเช่าอุปกรณ์ตั้งแต่เดือนมกราคม 2562 ถึงเดือนกันยายน 2563 เป็นระยะเวลา 21 เดือน และมีศูนย์ควบคุมการติดตามด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำหน้าที่เป็นศูนย์ควบคุมกลางในการติดตาม เฝ้าระวัง และตรวจสอบผู้กระทำผิดที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตลอด 24 ชั่วโมง ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานของสำนักงานคุมประพฤติ ทั้งนี้มีกำหนดดำเนินการพร้อมกันทั่วประเทศ 1 มกราคม 2562

สรุปได้ว่า ระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนธันวาคม 2561 มีการสั่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวนทั้งสิ้น 6,273 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 125.36 และในระหว่างเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม 2562 มีการสั่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวนทั้งสิ้น 2,788 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 69.70 ในเดือนพฤศจิกายน 2561 มีการอัตราการสั่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มากที่สุดจำนวน 955 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.08 มีค่าใช้จ่ายต่อเครื่องลดลงเป็น 17,574.52 บาทต่อเครื่อง

1. ด้านการประหยัดงบประมาณ พิจารณาจากสัดส่วนของงบประมาณที่สามารถประหยัดได้จากผู้ให้เช่าเอกชน จำนวนการเช่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) 5,000 ชุด รวมเป็นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 80,880,000 บาท ค่าใช้จ่ายอื่นโดยประมาณ 29,259,519.30 บาท รวมค่าใช้จ่าย

ทั้งหมด 110,139,519.30 บาท อุปกรณ์จำนวน 5,000 เครื่อง คิดเป็นค่าใช้จ่ายต่อเครื่องเป็นเงิน 22,027.90 บาท ระหว่างเดือนมีนาคมถึงธันวาคม 2561 มีการใช้อุปกรณ์ฯ 6,237 เครื่อง และในเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2562 มีการใช้อุปกรณ์ฯ 2,788 เครื่อง ฉะนั้นทำให้ต้นทุนต่อเครื่องลดลง 17,557.71 บาทต่อคน

หากดูความคุ้มค่าด้านงบประมาณที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องถูกคุมขังในเรือนจำ ค่าใช้จ่ายของผู้ต้องหา 1 คน เฉลี่ย 21,200 บาท ต่อคนต่อปี จะประหยัดเงินงบประมาณไปได้อีกประมาณ 132,987,600 บาท ต่อปี เท่ากับ 11,071,700 บาทต่อเดือน

ในระยะที่ 2 ที่นำอุปกรณ์ EM มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว ในขณะที่ค่าใช้จ่ายคงที่ก็จะไม่มีเช่น ค่าครุภัณฑ์สำนักงาน ค่าปรับปรุงจัดตั้งศูนย์ควบคุม ค่าใช้จ่ายผันแปรมีค่า เงินเดือนพนักงานลูกจ้างที่ต้องจ่าย 21 เดือน เป็นเงิน 10,885,392 บาท จะทำให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายในระยะที่สองลดลงและค่าใช้จ่ายต่อเครื่องลดลงไปอีก

2. ด้านความคุ้มค่าที่ประชาชนได้รับ เป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดที่ไม่ควรถูกส่งตัวเข้าสู่เรือนจำได้กลับมาใช้ชีวิตปกติในสังคม เป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีมีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำเป็นอย่างดี สามารถสร้างรายได้แบ่งเบาภาระได้ในขณะถูกควบคุมสามารถให้การคุ้มครองสิทธิประชาชนได้มาก สามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมซึ่งเป็นวาระแห่งชาติด้านกระบวนการยุติธรรมได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนขั้นพื้นฐานที่อำนวยความสะดวกคนยากจนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญ และเป็นการสร้างคุณประโยชน์ต่อองค์กรศาลยุติธรรมและอิสรภาพของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดทำโครงการปล่อยชั่วคราวโดยติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของ สำนักงานศาลยุติธรรมภายใต้การดูแลของศูนย์ควบคุมติดตามการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ควรดำเนินการจัดทำโครงการต่อไป

2. ศาลยุติธรรมควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับรู้ว่าตนมีสิทธิในการขอลปล่อยตัวชั่วคราวโดยขอติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้จ่ายเงินประกันตัว

3. อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควรมีเพียงพอสำหรับศาลทั่วประเทศใช้

